

Leto XVIII. Stev. 286
DIREKTOR BORBE
VELJKO VLAHOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Vsa naša socialistična industrija
bo delala za izboljšanje življenjskega standarda državljanov

Izjava predsednika Tita urednici lista »Beogradske novine«

Uredništvo »Beogradske novine« se je obrnilo na predsednika Tita in ga naprosilo, naj bi odgovoril na nekatera vprašanja. Predsednik Tito se je odzval želji uredništva in predvčerajšnjim sprejel urednico »Beogradske

novin« tov. Sonjo Leontić ter ji odgovoril na njena vprašanja. Najprej ga je vprašala, kako je z razvojem lokalne samouprave in delavskega samoupravljanja, z nadaljnjim razvojem samoupravljanja in odnosi med krajevno skupnostjo ter vso našo družbeno skupnostjo kot celoto.

Predsednik Tito je odgovoril na to vprašanje, da se samoupravljanje ne tiče samo Beograda, marveč da je to sistem za vso državo. Načelo samoupravljanja je možno samo v socialistični družbi, kjer so prešla proizvodna sredstva v roke delavcev in kjer so delavci postali v določenem smislu lastniki tovarn. Samoupravljanje se je pokazalo že v prvi etapi kot zelo koristno in učinkovito. Delavci se čedalje bolj usposabljajo za samoupravljanje tovarn, povečala se je samoiniciativa in delovna storilnost, pa tudi s surovinami zdaj bolj varčujemo. Vse to je zelo važno za kolektiv in za vso skupnost kot celoto. Zdaj imamo tudi večjo izbiro industrijskih izdelkov. Naši trgi, trgovine in izložbe kažejo, da smo na tem področju že zelo napredovali.

skupnosti. Takšni delavci ne razumejo, da so podjetja lastnina vse skupnosti. Iz tega nastanejo razni napačni ukrepi, zlasti glede presežka in njegove ureditve.

V posameznih mestih, kjer imajo težavne komunalne probleme, delavski kolektivi ne mislijo, da so ti problemi tudi njihova stvar, marveč mislijo, da je mesto eno, delovni kolektiv pa drugo, ne vidijo, da mesto nima drugih dohodkov, da mu morajo dati sredstva za komunalne potrebe. Imamo pa tudi mnogo svetlih primerov v raznih podjetjih, delavnicah in tovarnah, kjer delavci popolnoma razumejo, kaj in kakšen mora biti njihov odnos do skupnosti. Ko smo izročili podjetja delavcem v upravljanje, smo se zavedali, da bosta prav sindikat in Zveza komunistov imela težavno nalogo, ker bo treba ljudi prevzgojiti. Delovnim kolektivom je dala tovarne vsa skupnost, ne pa vlada. Pri tem so sodelovali tudi pasivni kraji. Zdaj morajo tovarne in podjetja dati mestom sredstva za razne kulturne ustanove. Naši delavci se večinoma tega zavedajo.

vilegiranih in zapuščenih. Razumljivo je, da morajo delovni kolektivi, ki razvijajo samoiniciativo in napenjajo vse sile, dobiti več od tistih, ki tega ne delajo. Takšnih delovnih kolektivov ne moremo izenačevati z drugimi, ki manj delajo. Kar pa moramo dati družbeni skupnosti, pač moramo dati. Zeleni bi, da v tem pogledu ne bi bile potrebne razne uredbe. Če pa ne bo razumevanja, bomo morali proti takšnim podjetjem uporabiti tudi ukrepe, ki jih določa zakon.

Potem je predsednik Tito odgovarjal na vprašanje, kaj misli o nadaljnjem urbanističnem razvoju Beograda. Rekel je, da je stanovanjsko vprašanje eno najtežavnih, predvsem zato, ker doslej ni bilo sredstev za zidanje novih hiš. Zdaj pa se bo treba z vso odločnostjo lotiti tudi tega vprašanja. Pri tem morajo sveda sodelovati tudi urbanisti, da bo dobil Beograd naši stvarnosti ustrezno lice modernega mesta. Vprašanje novih hiš v Beogradu bo predmet naših naporov v prihodnjem obdobju. Graditev novega Beograda je bila zapostavljena zaradi finančnih težav, zdaj pa je prišla spet na vrsto. Tam je še več poslopij, ki jih bo treba dograditi. Prihodnje leto bo treba dograditi tudi hotel in poslopje predsedstva vlade, v katerem bo imela prostore vsa uprava Izvršnega sveta. Tako se bodo mnoga poslopja v Beogradu sprostila. Tudi nasipanje v Novem Beogradu bo treba znova začeti. Za komunalne probleme skrbi Zvezni izvršni svet, ker je v mestu centralna uprava. Zato ti problemi niso samo stvar beogradske komunne, marveč tudi Zveznega izvršnega sveta, ki mora dati tudi gmotna sredstva.

V Beogradu bodo postavili spomenik ustreljenim domoljubom, ki ga je izdelal akad. kipar Lojze Dolinar

Predsednik Tito ljudstvu Podgore

Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal ljudstvu Podgore — zibelke naše vojne mornarice — naslednjo brzojavko kot odgovor na povabilo, naj se udeleži jutrišnjega slovesnega pričetka obratovanja električnih naprav v tem mestu.

»Dragi tovariši! Ker sem zadržan in zato ne morem prisostvovati slovesnosti ob pričetku obratovanja električnih naprav v Podgori, vam tako pošiljam priščne pozdrave in čestitke prebravcem Podgore in okolice z željo, da bi tudi v bodoče dosegli uspehe v graditvi naše socialistične države.«

Predsednik republike Odboru za proslavo 10-letnice XIX. hercegovske udarne brigade

Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal Odboru za proslavo desetletnice ustanovitve XIX. hercegovske udarne divizije v Mostaru naslednjo brzojavko:

»Sprejel sem Vaše povabilo, naj se udeležim proslave desetletnice ustanovitve XIX. hercegovske udarne divizije, toda zdaj tega nikar ne utegnem.

Prepričan sem, da bo tudi ta proslava minila v spominih na svetle zglede junaštva sinov in hčera kršne Hercegovine. Vsem udeležencem proslave pošiljam iskrene pozdrave z željo, da bi tudi v bodoče prizadevno in vedno gradili svojo lepšo in srečnejšo bodočnost skupaj z ostalimi jugoslovanskimi narodi.«

Težave imamo z lokalizmom

Seveda pa bi bilo napačno misliti, da nimamo znatnih težav, saj se naši ljudje šele uče upravljati gospodarska podjetja. Čedalje bolj pa na podlagi lastnih izkušenj spoznavajo, kaj je treba storiti, da bodo uspešno uporabljali sredstva, ki jim jih je izročila skupnost. Težave imamo z lokalizmom in z napačnimi nazori, kaj so pravzaprav tovarne in podjetja. V naših novih tovarnah je mnogo delavcev, ki so prišli z vasi brez prave delavske discipline. Takšni delavci mislijo, da je podjetje v gmotnem pogledu v celoti njihovo, da je nekakšna delniška družba, ki se tiče samo njih, ne pa tudi

Paziti moramo, da bomo dohodke enakomerno razdelili

Predsednik Tito je omenil, da se je letos dolgo mudil zunaj Beograda, da je obiskal tudi pasivne kraje. Tam so mu ljudje potožili, da nimajo denarja, da bi gradili šole, ceste itd. Z davki niti upravnih stroškov ne morejo kriti. Predsednik Tito jim je odgovoril, da bodo naše tovarne v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Bosni in Makedoniji, da bo vsa naša socialistična industrija delala za izboljšanje življenjskega standarda vseh naših državljanov. Uresničili smo upravno in gospodarsko decentralizacijo, zdaj moramo paziti, da bomo dohodke našega gospodarstva kar najbolj enakomerno razdeljevali. Življenjski standard vsega našega ljudstva se mora dvigniti. Prebivalci pasivnih krajev zahtevajo od nas tovarne, mi pa tovarn ne moremo povsod graditi. Toda nekaj moramo storiti, da bodo tudi pasivni kraji dobili dohodke. Takšnim krajem bomo zgradili večje delavnice in manjša podjetja za predelovanje sadja, sočivja itd., pa tudi železnice in ceste.

Naša skupnost je celota, v kateri ne more biti privilegiranih in zapuščenih

Glavno je, da naši ljudje razumejo, da je naša skupnost celota, v kateri ne more biti privilegiranih in zapuščenih.

Istambulski časniki o Pellovih razgovorih v Ankari

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Ankara, 14. nov. Istambulski tisk z velikim zanimanjem spremlja razgovore med predsednikom italijanske vlade Pello in turškimi državniki v Ankari. Malone vsi časniki so danes posvetili komentarje in uvodnike italijansko-turškim odnosom. Skupna misel vseh je, da sta Turčija in Italija sredozemski deželi, povezani v atlantskem paktu, ki naj pozabita na minulo, ko sta bili sovražnici, in rjaj si na vso moč prizadevata doseči skupne cilje za zagotovitev miru na svetu. Posebna pozornost pa je posvečena vprašanju Trsta.

Časnik »Istambul« piše, da so v ankerskih razgovorih tržaško vprašanje večkrat obravnavali in da so italijanski in turški državniki v tej zvezi izmenjali mnenja. Znani turški novinar Ahmed Emin Jalman piše v »Vatanu«: »Mi smo prijatelji Italije in Jugoslavije. Menimo, da je nepotost med tema dvema deželama nesreča ne samo zanju, marveč tudi za ves svobodni svet.« Potem pa nadaljuje: »Ne dvomimo, da se bo naša nekakšna rešitev in da bodo skupni prijatelji opravili vlogo posredovalcev.«

»Džumhuriyet« poudarja, da je očitno, da se italijanski prijatelji ne bodo obotavljali prispevati kakršnokoli žrtve za ohranitev miru. »Zelimo tudi povedati, da ima Turčija iste ideje in ista čustva glede mednarodnega sodelovanja in miru«, zaključuje časnik.

»Milijet« poudarja, da so razgovori v Ankari važnejši, kakor so običajno takšni razgovori. Razen tega, da so državniki govorili o važnih gospodarskih vprašanjih, so obravnavali tudi politična vprašanja, zlasti v zvezi s Trstom. V tej zvezi časnik piše: »Znano je, da veže Turčijo z Ita-

lijo atlantski pakt, z Jugoslavijo pa balkanska pogodba. Ne gre torej zato, da bi Turčija delovala enostransko. Zato je možno, da bo med ankerskimi razgovori pazljivo proučili tudi tržaško vprašanje in da bo Turčija aktivno posredovala med obema deželama.« Z. P.

PELLA — IMPERATOR

Tržaški iredentisti, fašisti in vidaljevci na isti črti

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 14. novembra

Krvavi fašistični neredi po fašističnih trgih in ulicah, ki so bili pred sedmimi dnevi prav tako nenadoma zaključeni, kot so bili sproženi, so dobili zdaj svoje branilce in zagovornike v tržaškem občinskem svetu, ki je bil že doslej znan po svoji protitalijanski usmerjenosti in aneksnistični politiki. Italijanskim iredentistom so se pridružili tudi Vidaljevci informbirojevski predstavnik, ko so glasovali za skupno resolucijo in zahtevali, naj izpuste fašiste, ki so jih nedavno aretirali.

Ko so 11. t. m. na sestanku občinskega sveta predstavniki fašistične stranke MSI zahtevali, naj policija izpusti aretirane fašiste in naj svet obsodi policijsko preiskavo v sedežu fašistične stranke, je informbirojevski predstavnik Pogassi izjavil, da so oni (informbirojevci) vedno branili človečanske pravice in da se pridružujejo resoluciji v zvezi temu, da se druge stranke v podobnih primerih niso zavzele za aretirane informbirojevske pristaše.

Fašistični svetnik Morelli, ki ga je ta izjava zadovoljila, je pripomnil, da se domala v celoti strinja z govorom informbirojev-

skega voditelja Vidalija, ki ga je imel dva dni poprej in izrazil svoje obžalovanje, ker Vidali še vedno odklanja javno sodelovanje z njegovo stranko.

Te medsebojne poklone med iredentisti in fašisti na eni in informbirojevskimi voditelji na drugi strani so nadaljevali tudi na sinočnji seji občinskega sveta, ko so informbirojevci glasovali skupaj s fašisti in iredentisti za resolucijo, ki govori o težkih razmerah, v katerih živi tržaško in istrsko prebivalstvo. Informbirojevski voditelj Vidali je izjavil, da je resolucija plod kompromisa. M. P.

„Ljudska pravica-BORBA“

objavlja v današnji številki: Intervju predsednika Tita z urednikom Beogradske novine • Redni nedeljski prispevek Milovana Djilasa: ZAKONITOST • Članek Vladimira Dedijera: KRLEŽINO PISMO • Dopisnik »Borbe« iz Italije Frane Barbieri je tudi članek: VATIKAN SE BOJI RAZREDNEGA BOJA • Stalni dopisnik »Borbe« iz Washingtona Jaša Levi je napisal prispevek: REPUBLIKANCI IZGUBLJAJO • Razen tega boste v tej številki brali razne zanimivosti in vesti iz Slovenije, tako gospodarski komentar »Škodljivo zavlačevanje« ter članek o srednjeveških vzgojnih metodah v Mladinskem domu v Slivnici pri Mariboru. V tej številki je tudi bogata kulturna in ženska stran ter slikovna stran s posnetki najvažnejših dogodkov preteklega tedna.

Pariz o izjavi Molotova

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 14. nov. — Včerajšnja tiskovna konferenca zunanjega ministra ZSSR Molotova je bila sprejeta v Parizu s presenečenjem. Za točno besedilo izjave Molotova je Quai d'Orsay zvedel še dolgo zvečer, tako da doslej še ni znan uradni komentar.

Vtis, ki prevladuje v pariških diplomatskih in političnih krogih, pa bi lahko povzeli takole:

1. Čeprav izjava Molotova ne vsebuje kakšnih novih momentov (saj je pravzaprav parafraziranje poslednje sovjetske note), ni brez pomena že samo dejstvo, da je

zunanj minister ZSSR — prvičkrat po letu 1943 — imel za potrebno, uporabiti za svojo diplomatsko akcijo obliko tiskovne konference in to popolnoma nepričakovano.

2. Sovjetska zveza je zaskrbljena zaradi razvoja dogodkov po njenem zavrčanju, da bi se udeležila konference v Luganu. Zamisljeni sestanki na Bermudih, ki je neposredni sad tega sovjetskega zavrčanja, naj bi v resnici pospešili ratifikacijo evropske armade, oziroma oborožitve Zahodne Nemčije. Zato ZSSR želi omiliti vtis, ki je nastal na Zahodu spriču zadnje sovjetske note, ki je po mnenju številnih Francozov, sicer nasprotnikov evropske armade, le pospešila tudi proces priključitve Zahodne Nemčije v zahodni vojaški in politični sistem.

3. Besede Molotova so bile predvsem namenjene Franciji spriču dejstva, da je Francija odločno proti evropski armadi. Zato tudi nekateri tukajšnji politični krogi toliko bolj obžalujejo, da Molotov na včerajšnji tiskovni konferenci ni storil koraka naprej od znanih sovjetskih pozicij, že navedenih v zadnji noti, zlasti pa, ker je še vedno postavil težišče na konferenco petih sil ter zapostavljal razgovore o Nemčiji.

4. Kot pogoj za sklicanje konference štirih in pariške pogodbe, še ni nič dokončno sklenjenega glede usode Zahodne Nemčije. Na kaj postavlja Sovjetska zveza zahtevo, za katero ve, da na Zahodu ne bo sprejeta?

»Vse se dogaja,« piše »Combat« z očitnim poudarkom razočaranja, »kot da igra Moskva na politiko »čim huje, tem bolje«. Mar pričakujejo v ruski prestolnici, da bo francoski parlament prisiljen hočeš — nočeš ratificirati evropsko obrambno skupnost in s tem spraviti v tek oborožitev Zahodne Nemčije?« M. Vitorović

Italijanski poslanik pri dr. Beblerju

Beograd, 14. nov. (Tanjug) Državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler je sprejel danes italijanskega poslanika v Beogradu Vannija D'Archirafija. Domnevajo, da sta se razgovarjala o gospodarski diskriminaciji, ki jo je Italija uveljavila proti Jugoslaviji.

Danes pride v Beograd japonski poslanik

Beograd, 14. novembra (Tanjug). Jutri popoldne bo prispel v Beograd prvi japonski poslanik v FLRJ gospod Sadao Hirase.

PREJŠNJI TEDEN po svetu

Pred bermudsko konferenco

Napoved je bilo v torek objavljeno, da se bodo voditelji treh zahodnih veleštil sestali na Bermudah od 4. do 8. decembra in obravnavali razna vprašanja, ki zadevajo skupne koristi. Sestanek je bil sklican na pobudo britanskega ministra predsednika Churchilla, sodelovali pa bodo tudi zunanji ministri treh veleštil in večje število vojaških in političnih svetovalec.

Glede naloga in smotrov bermudske konference štirih ministrov kaj slabo kaže. To vsiljuje zahodnim veleštilam, pravijo v britanski prestolnici, nov korak, da bi prišli iz zagate. Zato domnevajo, da si bo Churchill prizadeval prepričati Eisenhowera, da je potrebno z neposrednimi in neuradni razgovori z Malenkovičevimi poskusi, kakšne so možnosti glede rešitve spornih vprašanj, ki razdvajajo Vzhod in Zahod. Predsednik britanske vlade meni, da je treba storiti ta »zadnji napor«, preden bi zahodne veleštile izdale kakršne koli nove ukrepe.

Londonski »Evening News« je nedavno zapisal, da bo Churchill zahteval soglasnost od ZDA glede svojih razgovorov z Moskvo, v katerih naj bi proučili možnosti za sestanek štirih veleštil. »Če ne bo prišlo do konference v Luganu«, je takrat pisal časnik, »sodi Churchill, da je sestanek voditelj treh veleštil tem bolj potreben.«

V Ameriki pa sodijo, da sovjetska nota pomeni, da se Moskva vrača na stalinsko politiko in da so sprito tega zahodne veleštile dolžne proučiti vprašanja svoje obrambne in varnostnih ukrepov, kakor tudi vprašane političnih odnosov med ZDA in ZDA. Tako sodijo, da se morajo na bermudski konferenci trije državni

ukvarjati predvsem z novimi obrambnimi načrti in z novimi ukrepi, s katerimi bi dokončno upostavili zahodnoevropski vojaški sistem. Glede tega odkrito govore, da bo sta ZDA in Velika Britanija pritisnili na Francijo, naj ratificira sporazum o evropski obrambni skupnosti. Če tega ne bi bilo moč doseči v sorazmerno kratkem času, bodo predlagali, naj bi bonanski sporazumi, s katerimi bo Zahodna Nemčija dobila suverenost, postali veljavni ne glede na poprejšnje ratifikacije sporazuma o evropski obrambni skupnosti. Zato boista Eisenhower in Churchill razložila francoskim državljanom, da postaja Zahodna Nemčija nestrna, da Kongres ne bo izglasoval kreditov za pomoč Evropi, če ne bo prišlo do obojestrane Zahodne Nemčije in da se bo ZDA, če evropska obrambna skupnost ne bo ustanovljena, umaknile na »oddaljeno obrambno črto« (Velika Britanija, Španija in Severna Afrika).

Francoze je vse to vznemirilo. V Parizu poudarjajo, da »nikakšni novi momenti ne opravičujejo takšne naglice«. Kaže, da Francija v tem trenutku ni sposobna upreti se rešitvam, ki bi lahko neugodno vplivale na njeno varnost in položaj v Evropi. Pariz potrebuje še nekaj časa za manevriranje, da bi se rešitve čimbolj vskladili s svojimi koristmi. Zato ni nemogoče, da bo francoska vlada padla pred konferenco. Odlučilo je francoskih politikov pa je odvisna tudi od tega, ali bi padec vlade povzročil odločitve konference, ali pa bi se Churchill in Eisenhower sestala tudi brez francoskih predstavnikov, kar bi bilo za Francijo še slabše.

V zahodnem tisku poudarjajo, da bo bermudska konferenca eno izmed najvažnejših poveljnih posvetovanj zahodnih predstavnikov. Ali se bo ta napoved uresničila in koliko, je odvisno vedel od tega, ali bodo zahodne veleštile pravilno presodile dogodke, ki so se pripetili letos poleti in jeseni, se pravi, ali bodo opustile poskuse, da bi svoje rešitve vsilile ne glede na interese in stališča drugih držav. Obvarovati enotnost mirovne politike, in tako uspešno mirotvorne politike, in tako zvezo na popuščanje, ne da bi mogla likrat te ukrepe prikazati svetu kot ogrožanje držav vzhodnega bloka — to je pot, ki jo je treba ubrati, če žele ohraniti mir in popraviti napake, ki jih je zahodna diplomacija zagrešila v zadnjem času. Očigledno je, da bo odvisen uspeh oziroma neuspeh bermudske konference.

DUNAJSKI KOMENTARJI h Gruberjevi ostavki

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Dunaj, 14. novembra.

Znano je, da je sinoči avstrijski zunanji minister dr. Karel Gruber podal ostavko na svoj položaj v vladi. Kancler Raab je ostavko sprejel, zapisal pa je v dopisnem sporočilu, da je odločitev posledica zunanje politične situacije. Gruberjevo odstopanje je povzročilo tudi prof. vseučilišča v Innsbrucku Franza Gschützbergerja. Njegove članke proti italijanski raznorodovalni politiki v Južni Tirolski je pred kratkim omenil tudi jugoslovanski tisk. Današnji komentarji k ostavki v političnih krogih in tisku glavnega mesta Avstrije se gibljejo zlasti okoli tega, ali je ostavka sad globljih nesoglasij v ljudski stranki glede avstrijske zunanje politike.

Glasilso te stranke »Die kleine Zeitung« se odločno upira takšnim predpostavkam, trdeč, da je celotna zadeva čisto notranjega značaja in osebna zadeva dr. Gruberja. Sleherna predpostavka, da se bo smer avstrijske politike spremenila s spremembo osebnosti ministra, pravi list, je neutemeljena. Avstrijska politika bo ostala še vnaprej na tehle temeljnih črtah: dosega svobode in popolne suverenosti, dobri odnosi z vsemi sosednimi državami in s tistimi, ki goje iste želje glede na Avstrijo. To poudarja tudi »Die Presse«.

Socialnodemokrati »Arbeiter Zeitung« pa vztraja na tem, da ostavka dr. Gruberja in komunike petčlanske komisije, ki jo je sestavila ljudska stranka, da bi proučila celotno zadevo, nista nikakršna rešitev, saj doseženi zunanji ministri ni obrval momentov, navedenih v svojih spominih o pogajanjih strankinega vodstva s KP Avstrije leta 1947, ki naj bi stopila v vladno koalicijo namesto socialnih demokratov, ki bi bili izločeni. »Tokrat je zmaga«, piše časnik, »zgodil se je, ko je Avstrija, katerega je sovražila in vsak dan zahtevala, naj odstopi, zapušča vlado.«

Toda zelo milo rečeno, ta sklep trpi vsaj zaradi pretirane poenostavitve. To, kar glasilso KP Avstrije, »Österreichische Volksstimme«, v resnici piše v svoji davišnji številki, dela to ugotovitev »Arbeiter Zeitung« še mnogo bolj prepričljivo. B. Lazić

Obisk na Dunaju

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je s tri dni trajajočim bivanjem in razgovori v minulem tednu vrnil obisk avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja, ki se je mudil v naši deželi lani v juniju.

Ko je bil v sredo zvečer objavljen uradni komunikate o razgovorih in njihovih sadovih, je javnost zvedela, da je bil storjen na poti razvijanja prijateljskih stikov Jugoslavije in Avstrije še en korak. Na Dunaju so obravnavali mnoga tekoča vprašanja ter medsebojno izmenjali in proučili gledišča o raznih problemih ožjega in širšega svetovnega pomena, vse to v vzdušju medsebojne pripravljenosti. V želji, da bi sodelovanje in medsebojno razumevanje še poglobili, so sklenili povzdigniti poslanstvu v veleposlanstvu, kar že samo po sebi mnogo pove.

Dva momenta sta pri tem zlasti bistvena. Jugoslavija je dežela, ki že vsa poveljno leta vztrajno napolnje vse sile in prispeva mnogo žrtev, da bi uspela s svojimi sosedji prijateljske ali vsaj normalne, vsekakor pa enakopravne odnose. In takšno razpoloženje ter politika izvira iz tiste, neštetočrat izpričane težnje po neodvisnosti. Ta težnja je prav zato, ker je globoka in močna, razvila v naših narodih smisel za enakopravnost ter čustvo spoštovanja do želje drugih svobodno in samostojno živeti narodov.

Delež Jugoslavije v balkanskem sodelovanju in dosežanjem razvoju in odnosu z Avstrijo sta v tem oziru izven dvoma. Stati za hip ne moremo dvomiti o stališču v celotnih odnosih z deželami sovjetskega bloka in Italijo.

Angelov obiskal Mičunovića in Crnobrnjo

Beograd, 14. novembra (Tanjug). Dopoldne je bolgarski veleposlanik v Beogradu Ljuban Angelov napravil vljudnostni obisk pri državnem podtajniku za zunanje zadeve Veljku Mičunoviću, za tem pa pri državnem podtajniku za zunanje zadeve Bogdanu Crnobrnji.

Hinavski fašistični »poziv«

TRST, 14. novembra (Tanjug). Fašistični demokrščanski »Komite za obrambo italijanstva Trsta in Istre« je objavil poziv Trščanom, naj »prijavljajo oblastem provokatorje, ki pozivajo ljudi, naj bi ustanovili skupine za izvrševanje atentatov«. Komite trdi, da so ti »provokatorji snubili mlade rodoljube raznih političnih strank«. V trških protianeksnionističnih krogih ocenjujejo ta poziv »Komiteja za obrambo italijanstva«, ki nosi doberšen del odgovornosti za nedavne fašistične neredne, kot hibernično odgovornosti za tisto, kar se je pripetilo ali kar bi se moralo rešiti se lahko pripetilo. Poziv so očitno izdali z namenom, da bi lahko branili svoje pristaše, ki jih je trška policija aretirala, češ da so »miroljubni in »lojalni do oblasti«.

Pogled na del Trsta

jugoslovanskem etničnem ozemlju, govori za internacionalizacijo mesta, za samoupravo njegovega prebivalstva, za ocepitve od Trsta tistih krajev, ki imajo poseben značaj, in za okrepitev tistih linij, po katerih bi to mednarodno funkcijo dosegli v etnično tako sestavljenem mestu. Internacionalizacija Trsta kot mesta, poudarja Bartoš, ni krila-

Zanimive teze prof. Barloša O UREDITVI STATUTA TRSTA

Reakcija na članek v Beogradu

»Prva in glavna stvar, ki zahteva ureditev trškega vprašanja, je, da pogledamo stvarnost v oči in da upoštevamo koristi samo Trsta in trškega prebivalstva. Vsaka ureditev, ki bi slonela na ugledu ene in druge države, bi bila krivična že zato, ker bi zanemarila koristi tistega, za čigar usodo gre.« piše univerzitetni profesor dr. Milan Bartoš v najnovejši številki beogradske revije »Mednarodna politika«.

Prof. Bartoš zagovarja v svojem članku stališče, da zamotana trška vprašanja in vskladitev nasprotujočih si dejstev, kakor so mednarodna funkcija Trsta in njegova odvisnost od izpolnjevanja te funkcije, dejstva, da je Trst mesto z italijansko večino, toda z mešanim prebivalstvom, in da stoji na

vija in Avstriji, visoki komisar OZN pa naj bi po potrebi posredoval, če bi nastale mednarodne težave, ali če kakega sklepa guvernerskega sveta ne bi bilo moč izpolniti. Takšna internacionalizacija po Bartoševem mnenju ne izključuje samouprave trškega prebivalstva. Italija ne bi smela imeti glede Trsta takšnih pravic, ki bi ga spravile v položaj ponovnih razprtij in stalnega torišča nacionalnega zatiranja.

Pa tudi če bi Trst znova izročili pod suverenost Italije, bi bilo treba strogo upoštevati njegovo etnično sestavo in Italija bi se morala mednarodno obvezati, da bo spoštovala pravico tega področja do mednarodno zajamčene samouprave. Če bi pa Trst znova priključili Italiji brez posebnih pogojev, bi bil spet obsojen na počasno izumiranje, dežele njegovega zaledja pa bi morale poiskati druga pristanišča. Kar se tiče samouprave, bi morala biti tudi v glavnih potezah mednarodno določena in zajamčena. To področje bi imelo lasten statut, ki bi ga določila ljudska skupščina Trsta in katere odredb italijanski pravni predpisi ne bi mogli ukiniti ali spremeniti. V tem statutu bi moral biti zajamčen nemoten gospodarski in kulturni razvoj v Trstu bivajočih etničnih skupin, njihova popolna enakopravnost v zasebnem in javnem življenju, učinkovito sodelovanje predstavnikov obeh skupin v izvrševanju oblasti itd.

Dr. Bartoš na koncu izraža prepričanje, da je to edina postojna rešitev in skrajna žrtve, ki bi jo lahko Jugoslavija prispevala k trškemu vprašanju, da bi se napetost med Jugoslavijo in Italijo polegla.

V Beogradu menijo, da se v tem članku prof. Barloša dokaj natančno zrcali mnenje tistih sodelavcev državnega tajništva za zunanje zadeve, ki pripravljajo vse potrebno za konferenco o Trstu. V tej zvezi govore v obveščajskih krogih o možnosti, da bi Jugoslavija predlagala v Trstu referendum o statutu mesta, bodi pod internacionalno, bodi pod italijansko suverenostjo.

Foreign Office o razgovorih zahodnih diplomatov s predstavniki jugoslovanske in italijanske vlade

London, 14. novembra (Tanjug). Spričo večerajšnjih razgovorov zahodnih diplomatov z zastopniki jugoslovanske in italijanske vlade v Beogradu in Rimu je uradni zastopnik Foreign Officea izjavil tole: »Včerajšnji razgovori v Beogradu in Rimu so del procesa, da bi našli temelj, ki bi pospešil konferenco petih prizadetih držav o Trstu. Smoter teh razgovorov ni bil, da bi postavili natančne predloge obeh vladama.«

Zastopnik Foreign Officea je dejal, da so večerajšnji razgovori potekali na temelju diskusij med tremi zahodnimi veleštilami.

Uradni predstavnik Foreign Officea ni odgovoril na vprašanje, ali je mogoče neposredno sklicanje konference.

ZAKONITOST

Zgodilo se je v nekem našem mestu, v vsakem oziru razvitem mestu. Aretirali so nekoga gospoda zaradi sovražne propagande, v njegovo stanovanje pa je prišla poštna delovna družina, ki ni imela strehe nad glavo.

Si je napoved globoko oddahnula, saj je vse njeno življenje postalo prijetnejše. Zena aretiranege gospoda pa se je pritožila: njen mož je intelektualec, sodbe še ni in po tem in tem paragrafu ima pravico do boljšega in večjega stanovanja, ki je povrh še njena lastnina. Vrhovno sodišče republike je držel se zakona razsodilo, da je treba stanovanje v dobro lastnice izprazniti. Teda j pa so se zgnili politični činitelji mesta, predvsem komite Zveze komunistov (oziroma mestni odbor), v katerem sede bojevitosti in pošteni ljudje. Tako-le so razmišljali: bolje kakor katerokoli sodišče mi poznamo tega aretiranege gospoda, ki se ukvarja s podtalno propagando proti novi oblasti, redu itd. Družina, ki je prišla v njegovo stanovanje, je delovna in poštna, povrh pa je »naša«. In zdaj je nimamo kam spraviti pod streho. Prav je, da obdrži del stanovanja, ne pa da bi se gospa šopirila v vsem... Sem, tja, razsodba sodišča ni bila izpolnjena in to stanje traja že šest mesecev.

S človeškega in neformalističnega stališča ima odbor prav. Tudi s političnega stališča ima vsaj na prvi pogled prav, saj gre za reakcionarje, ki bi se na ljubo delovne družine vendar lahko odpovedali udobnosti. Dejansko pa odbor (oziroma komite) nima prav ne stvarno ne formalno. To sem poskusil dokazati nekaterim članom Komiteja in tako sem se znašel v nezavidljivem in nekoliko sramotnem položaju, da zagovarjam reakcionarje pred komunisti. Moji argumenti so bile: če razsodba sodišča ne izpolnimo ne glede na to, kakšna je, to pomeni, da pride v tem primeru do veljave subjektivna, komitejeva — odborova — volja, ki nasprotuje sodnim razsodbam in zakonitim predpisom. Če sodne razsodbe ne uveljavimo, pomeni to pred javnostjo, da imamo silo nad zakoni in mimo njih, da imamo dve vrsti državljanov, — eno, za katero veljajo zakoni, in drugo, za katero ne veljajo. Vse to pomeni: bajke so demokracija in boj za zakonitost, pa tudi sami zakoni, brž ko sodnih razsodb ne uveljavimo... Morda so bili moji izrazi preostri, da pa so pri nas ljudje, in sicer dobri ljudje in dobri borci za socializem, ki mislijo, da je lahko njihova volja v konkretnih primerih nad zakonom — o tem ni nobenega dvoma.

Če se imamo socialistično lastnino kot najmočnejšo obliko lastnine, razen tega pa tudi demokratične zakone, tedi je čuvanje in izpolnjevanje zakonov prav tista konkretna oblika, ki se je zavestne socialistične sile morejo in morajo oprijeti, če hočejo uvesti demokracijo. — Zakoni Sovjetske zveze niso tako slabi. Pa tudi zakoni drugih držav niso slabi. Slabi zakoni je na svetu malo. Pri nas so zakoni dobri in demokratični. Toda — koliko in kako jih uveljavljamo? V tem nismo na zavidanja vredni višini, drugače se ne bi borili za zakonitost, drugače bi bil opisani dogodek, ki sodi med nedolžnejše, nemogoče... Tisti komunisti, tisti komiteji Zveze komunistov in Socialistične zveze, ki »starnajo«, da nimajo vsebine dela, bi se lahko ukvarjali tudi s tem, in sicer najboljši s tem. Izpolnjevanje zakonov je namreč v naših razmerah demokracija, in sicer socialistična (ker druge pri nas ne more biti). Socializma imamo v temeljih družbe že precej, gre za to, da ga upostavljamo v tistem tempu tudi v družbenih odnosih.

Mnoga sodišča in sodniki so slabi. Pobojšajo pa se lahko samo z bojem, samo tako, če bodo res imeli tiste pravice, ki jim jih formalno priznavamo. Če pa se mimo njih in nakljub njim samovoljno uveljavlja še druga volja, tedi nikoli ne bodo ne dobri, ne ugledni. Slabo je tudi, da sodišča ne zagotavljajo uveljavljanja lastnih sklepov, da odločuje ne branijo zakonitosti, kadar gre za politične činitelje, marveč da stvari »zabrijejo« ali moliče. Res, mnoge določbe naših zakonov so zastarele ali pa so slabe. Posebno so se kot nenaravne, pa tudi nesocialistične, pokazale tiste, ki so nastale na podlagi abstraktno socialistične dogmatike, pravzaprav zaradi političnega propagandnega učinka. N. pr. iz socialne zakonodaje. Toda uveljavljanje tudi takšnih določb je boljše, kakor samovoljva... Sleherno kratenje pravice (neizpolnjevanje razsodb, izigravanje zakonov, namestitve pokojnine, štipendije, stanovanja itd.), mimo zakonov in nakljub njim in predpisom, mimo za to določenih organov in nakljub njim, ni nič drugega kakor gola samovolja in prav tisti birokratizem, (gospodstvo političnih činiteljev nad zakoni in družbenimi odnosi), ki je največja nevarnost za demokratični razvoj socializma. Izpolnjevanje zakonov in sodnih odločb nam zagotavlja, da bo objektivna — družbena — pravica kolikor toliko prišla do izraza, čeprav ni popolna, in v kakem konkretnem primeru celo nepravilna. Odločanje na podlagi kake druge, ne predpisane pravice, čeprav je pravilno in dobronamerno, se zdaj nujno spreminja v samovoljo in birokratski despotizem. Družba si namreč že zavestno prizadeva, da se vključi v normalno — demokratično — življenje, v normalne — demokratične — odnose, t. j. da bi bila čimbolj neodvisna od subjektivne volje in subjektivnih nazorov, kar ji v marsikaterem oziru omogoča izpolnjevanje in uveljavljanje zakonov. Nekeč, takoj po vojni, je lahko bila »partijska« pravica — in je tudi bila — koristna in napredna. Takrat nič boljšega nismo imeli. Toda zdaj...

Če bi imeli vzporedno in enakopravno dve vrsti pravice in dve vrsti državljanov, nikoli ne bi dosegli ne socializma, ne demokracije (v naših razmerah, pa tudi sicer, prvega kot drugega ni moč ločiti). Ze v kapitalizmu, tam kjer družba dolgo ni šla skozi srdite razredne boje, so upostavili takšno spoštovanje zakonov in takšen sistem zakonitosti, ki družbeni — kapitalistični red in družbene — kapitalistične odnose ščitita pred samovoljo in samim kapitalističnim razredom ter njegovimi političnimi in drugimi predstavniki. Prav ti in takšni sistemi so pognali globoke korenine v zavesti množic in vplivajo nanje s silo stihije in predsodka. Zato so ti sistemi lahko izpričali življenjsko silo in gibnost celo v zelo težavnih, novih in zamotanih okoliščinah.

Ali mi lahko dosežemo nekaj podobnega v socializmu? Moremo in moramo! Celotno nekaj popolnejšega, kar bo predvsem branilo človeka, njegovo osebnost, s tem pa tudi sam sistem, in delalo sistem gibnejši ter pa bolj približalo ljudem, kakor more to doseči »najpopolnejši« kapitalizem. Moramo pa se tudi boriti, in sicer v lastnih vrstah. Boriti se moramo proti minulosti (minulim idejam, navadam, oblikam dela), ki kakor mora duše naše možgane in mrtvitično naše sile.

Demokracija, zakonitost, naslonitev na zakone in sodišča kot na glavne instrumente za zaščito socialističnega sistema — vse to je bolj ali manj isto. To je nujna — demokratična — faza boja za socializem. Tudi za socializem. Edini in neogibni.

Milovan Djilas

* Imena tega mesta ne navajam, ker gre za značilen primer in je bolje, da ga tako tudi razumemo, ne pa da mislimo, da se je kaj takšnega lahko zgodilo in da se dogaja samo v tistem mestu. Kaže, da za zdaj ni važno povedati, kje se je to zgodilo, ker bi vzbudilo občutljivost in drobne razprtije, marveč da se je zgodilo.

RAZGOVORI MED PREDSTAVNIKI GENERALŠTABOV POTEKAJO V PRIJATELSKEM VZDUŠJU

Beograd, 14. nov. (Tanjug). Davi so v Beogradu nadaljevali razgovore med predstavniki grškega, turškega in jugoslovanskega generalštaba. Po petih dneh, odkar so se le-ti začeli, sodijo, da prihajajo postopoma v zaključno obdobje in da bodo kmalu uspešno končani. Čeprav o poteku razgovorov ne izdajajo nobenih sporočil in čeprav ni bilo moč ničesar določnejšega zvedeti o njih, je bilo vendar opaziti nekatere znake, na temelju katerih je mogoče sklepati, da razgovori ugodno potekajo in da bodo obrodili pričakovane sadove.

Beograjski vojaški razgovori, ki potekajo v zelo prištrnem in prijateljskem vzdušju, bodo ponovno pokazali svetu enotnost balkanskih držav in njihovo odločnost, da nadaljujejo svoje sodelovanje v prid lastnih interesov in v prid stvari miru na svetu, in sicer zato, ker ima to sodelovanje veliko širši pomen, čeprav je njegova prva naloga zagotovitev miru na Balkanu in ohranitev neodvisnosti balkanskih držav.

Spričo vsega tega je popolnoma razumljivo, da ne samo na Balkanu, marveč tudi v ostalih delih sveta pripisujejo vojaškemu sodelovanju balkanskih držav, zlasti pa beograjskim vojaškim razgovorom velik pomen. To je vsekakor tudi glavni razlog, da z velikim zanimanjem pričakujejo uradno sporočilo, ki bo objavljeno na koncu razgovorov.

Vatikan se boji razrednega boja

Rim, novembra.

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Trije francoski kardinali — pariški nadškof Feltn, lyonski Gerlier in lillski Lienard so prispele v Rim in obiskali Pija XII. Slo bi za običajen in vsakdanji obisk v Vatikanu, da se ni skrivala za njim najzanimivejša in vsakakor najznačilnejša razprava, kar so jih imeli zadnje čase v katoliški Cerкви. Zgodovina tega dogodka — o katerem so za vatikanskimi vrstnički mnogo razpravljali — sega nazaj do leta 1943, ko je vaški župnik Godin izročil kardinalu Suhardu pismo, zaradi katerega kardinal, kakor je sam rekel, »dolgo ni mogel spat«.

Župnik Godin je v svojem pismu predložil vrstničkemu katoličnanu v Franciji, da se Cerkev in njene predstavniki v moderni družbi po svojih nazorih in sestavi odmakajo od množice, ki sestavljajo delavski razred, in če hočejo biti zveličani, se morajo pridružiti delavskemu razredu in z njim na delu in v vsakdanjem življenju deliti vse dobro in zlo. Kardinal je podprl akcijo župnika Godina najbrž iz drugačnih nagibov, in v začetku leta 1946 je nastalo v Franciji gibanje »duhovnikov-delavcev«. Kakih sto duhovnikov je odložilo duhovniška oblačila, zapustilo župnije in odšlo v delavskih oblekah delat v tovarne, nekateri pa

tikana popolnoma zaprl in ukli. V pismu kardinala, predsednika Kongregacije, so ta ukrep pojasnili z okolščino, da povzroča »povezovanje z delavci razen poštenih nagibov tudi negativne sadove v vzgoji mladih klerikov«.

Hkrati je papeški nuncij Marella v Parizu sklical konferenco nadškofov, škofov in predstojnikov reda dominikancev in jezuitov ter jim sporočil ukaz Vatikana, naj »duhovniki-delavci« odpokličejo nazaj v njihove župnije. Del škofov tega sklepa ni odobril, vtem ko se »duhovniki-delavci« malone enotno niso odzvali pozivu, marveč so ostali v tovarnah. Vatikanski nuncij je pojasnil ukaz »svete stolice« tako, da »duhovniki-delavci« ne morejo živeti skupaj z delavci, ne da bi jih potegnili v razredni boj in gibanje za večje meze ter boljše življenjske pogoje, kar se ne ujema z »duhovno« vlogo in nalogami Cerkv.

Sto petindvajset »duhovnikov-delavcev« tega pojasnila ni sprejelo, in francoski episkopat je imel 14. oktobra posvetovanje, na katerem je, ker je bil že zavohal nevarnost javnega in odkritega odpora proti »duhovnikom-delavcem« sklenil poslati tri kardinale v Rim, da bi preučili možnost vsaj delne spremembe vatikanskega stališča.

Ni koeksistence: nepopustljivost komunizma želi samo sinhronizirati katolicizem kot propagandno orodje... V takšnih okolščinah niso zakonitni, niti sprejemljiva gledišča tistih, ki se vdajajo slepilu, nasprotujočemu logiki. Onkraj določenih meja je samo — izdajstvo.

Vidimo torej, da je Vatikan jasno povedal, da razrednega boja ne priznava. Kolikor pa ga priznava, je po njegovem mnenju zlo na strani delavskega razreda. Se preden so francoski kardinali pojasnili položaj, je vatikanska stolica obsodila poskus francoskega klera, da bi fevdalno sestavo katoliške Cerkv prilagodili novi družbi in njenim protislovjem. Obsodil je ta poskus ne zato, da ne bi videl zahteve nove družbe, marveč zato, ker svojo vlogo v njej pojmuje kot vlogo zagovornika in branilca starega, ki naj z »opijem vere« omrtviči, paralizira razredne zahteve in boj delavcev, obetajoč po »zlu« dobro na onem svetu«. Gibanje 125 francoskih »delavcev-duhovnikov« je sicer imelo za nagib razširitev pozicij katolicizma, vendar pa Vatikanu ne ustreza, ker priznava razredne zahteve delavcev in izkoriščanje ter pou-

so delali tudi kot šoferji in težaki. Živeli in stanovali so z delavci, verske obrede pa so opravljali zunaj cerkva, v stanovanjih. Hkrati so odprli šole, tako imenovane semenišče v Limoges, kjer bi naj se šolali novi »duhovniki-delavci«. Med počitnicami so semeniščniki iz Limogesa delali v tovarnah in pristaniščih.

»POVEZOVANJE« DUHOVNIKOV Z DELAVSKIM RAZREDOM

Pariški kardinal Feltn je dal svoj čas izjavo o duhovnikih-delavcih, ki dovolj označuje namene katoliške cerkve v Franciji, ko je začela to akcijo. Med cerkvijo in delavstvom, je rekel Feltn, je nastala praznina, in mnogi mislijo, da Cerkev ne more in ne sme to praznino zapolniti, ker je vezana na kapitalistični svet. Mnogi katoličani, je nadaljeval, menijo, da ne le naše posvetne organizacije, marveč tudi sami duhovniki morejo in morajo sodelovati v bojih delavskega razreda. Moramo jih seveda opozoriti na napake, v katere lahko zabredejo v dejanjih, ki so nevarna, če jih ne vodi Cerkev in če niso v skladu z njenimi napotki. Cerkev je torej želela, da se ubrani razvoja družbe in zgodovine, ker je bila zaskrbljena, da si ne bi odrezala poti bodočega razvoja, in tako je skušala prodreti tja, kamor njen sistem župnij in njene politične organizacije niso mogle prodreti.

Po vojni je delovalo v industrijskih krajih Francije nekaj sto takšnih duhovnikov in delavskih oblekah, ki so se ločili od župnišč in cerkvene hierarhije ter brez nekaj časa nehali prejemati cerkvene plače, živeč od delavskega zaslužka. Sadovi tega »povezovanja« z delavskim razredom so prišli prvokrat javno do izraza leta 1952, ko so med demonstranti in povzročitelji neredov ob prihodu generala Ridgwaya v Pariz aretirali dva »duhovnika-delavca«. Od takrat so imele mnoge stavke in akcije francoskih delavcev v svojih vrstah tudi »delavce-duhovnike«, dokler letos septembra po veliki generalni stavki v Franciji ni bila objavljena izjava te skupine duhovnikov, v kateri obojajo razbijaško stališče katoliških sindikatov, ki so pozvali delavce na delo, in izjavljajo, da so »te organizacije edini predstavniki pravih koristi proletariata«.

VATIKAN V AKCIJI

V tem trenutku pa je začela svojo akcijo vatikanska stolica, ki dotlej, čeprav nasprotna gibanju, iz taktičnih razlogov ni hotela priti z barvo na dan. Kardinal, predsednik vatikanske Kongregacije za verske šole, je poslal iz Rima francoskim škofom v obliki okrožnice poslanico, v kateri prepoveduje »semeniščnikom« iz Limogesa, da bi med šolanjem ali med počitnicami iskali ali prevzemali delo v tovarnah, pristaniščih ali rudnikih.

Ko so nekateri »semeniščniki« in »duhovniki-delavci« izrazili zaradi tega sklepa nezadovoljstvo, so šolo v Limogesu na ukaz Va-

»GREH ZOPER SV. DUHA«

Vatikan je sprejel tri kardinale s člankom, objavljenim v »Osservatore Romano« prav na dan njihovega prihoda. Skrivajoč se za »Primerom Poljske« v njem napada francosko »duhovniško levico«. V naslednjem navajamo nekaj odlomkov iz vatikanskega glasila, namenjenih duhovnikom-delavcem: »V dvomljivem poskusu, da bi rešili, kar se da rešiti, so lahko meje, ki jih ne smemo prekoračiti, ne da bi žalili znano resnico in ne da bi se pregrešili zoper svetega duha... Jutri bomo morda lahko videli, da bog dovoljuje zlo in trpljenje, da bi potem prišlo dobro. To pa ne pomeni,

MARKEZINISOVA IZJAVA beograjskim novinarjem

Beograd, 14. nov. — Grško trgovinsko delegacijo je davi sprejela na železniški postaji v Beogradu skupina beograjskih novinarjev, ki so ministra za trgovino in voditelja grške trgovinske delegacije G. Markezinisa zaprosili, naj odgovori na nekaj vprašanj o gospodarskih odnosih med Grčijo in našo državo.

»Odnosi med Jugoslavijo in Grčijo so prirčni,« je dejal G. Markezinis, »takšni pa so tudi na gospodarskem področju. V Atenah sem imel priložnost, razgovarjati se z jugoslovanskimi gospodarskimi predstavniki in sem naletel pri njih na veliko razumevanje ter sodim, da so odlični pogoji za naše nadaljnje sodelovanje.«

»Ne smemo pozabiti,« je dejal G. Markezinis, »da je to gospodarsko sodelovanje tesno povezano z nadaljnjim sodelovanjem med tremi balkanskimi državami: med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo.«

Navprašanje, ali so možnosti za izvoz industrijsko-investicijske opreme iz Jugoslavije v Grčijo, je G. Markezinis odgovoril, da se tega vprašanja še niso lotili, saj so doslej govorili predvsem o trgovinskih odnosih, vendar pa to vprašanje proučujejo.

Gospod Markezinis je izjavil, da je zadovoljen s svojim potovanjem, saj je bil sklenjen trgovinski sporazum z Zahodno Nemčijo.

Z VSEH STRANI SVETA

EGIPT

Salem odgovoril na Edenovo izjavo

Kairo, 14. nov. (Reuter) »Bridka resnica je, da v Britaniji vlada velik preplah prišlo nove smeri v Sudanu. Zdaj postaja jasno, da britanski pristavi v Sudanu na volitvah ne bodo zmagali niti na Severu niti na Jugu.«

Je izjavil egiptovski minister za nacionalno orientacijo Saiah Salem v odgovoru na včerajšnjo izjavo britanskega zunanjega ministra Edena, ki je v Spedjnem domu trdil, da so Egipt meša v sudanske volitve.

KOREJA

Na preliminarne razgovorih so se nekoliko sporazumeli

Pan Mun Jom, 14. nov. (AFP) Na preliminarne pogajanjih v Pan Mun Jomu so se sporazumeli, da bodo v podkomisijah hkrati razpravljali o datumu, kraju in sestavi politične konference. Ta sporazum je bil dosežen danes po vzajemnih popuščanjih.

Po asistanku je ameriški odposlanec Arthur Dean izjavil, da so mnenja obeh strank v skladu in da to pomeni napredek. Vendar je vztrajal na starem stališču glede sestave politične konference.

GRČIJA

Stefanopoulos odpotoval v Pariz

New York, 14. nov. (AFP) Grški zunanji minister Stefanopoulos je sredič z letalom odpotoval v Pariz, kjer se bo, kot upa, sestel s

BURMA

Kuomintanške enote evakuirajo

Rangoon, 14. nov. (AFP) Včeraj je nadaljeval z evakuacijo kuomintanških enot iz severnih področij Burme. Evakuacijo so ustavili 8. novembra, ker so skušali v Siam evakuirati 34 burmanskih državljanov. Zdal je komite treh držav ugodil burmanski zahtevi, da lahko njene ekipe obiščejo zbirne centre za evakuacijo.

ZDA

Truman se noče ukloniti Odboru za protimeriško dejavnost

Washington, 14. nov. (AFP) Včeraj se Odbor za protimeriško dejavnost ni javila nobena od političnih priči, ki bi morale dati podatke o zadevi Dexterja Whiteja. Vsi trije — bivši predsednik ZDA Truman, bivši zunanji minister in sedanj guvernir Južne Karoline James Byrnes ter bivši pravosodni minister ter sedanj sodnik vrhovnega sodišča Tom Clark — so odklonili, da bi ubogali ukaz predsednika Odbora. Harry Truman in Tom Clark so sklenela na ločitev med sodno in izvršno oblastjo. Byrnes kot guvernir ene izmed ameriških držav pa odreka federalnemu parlamentarnemu odboru pravico, da bi ga mogoč klicati kot pričo.

IRAN

Ameriška pomoč Iranu

Washington, 14. nov. (USIS) V Iran je prispela prva ladja z 9500 tonami sladkorja, ki so ga poslale ZDA na temelju programa ameriške gospodarske pomoči. Iranu bodo poslali še okoli 50.000 ton sladkorja, ki ga bodo kupili v Indoneziji. Belgija in na Kubi.

KITAJSKA

Ču En Lajev govor

Peking, 14. nov. Agencija Nova Kitajska poroča, da je predsednik osrednje vlade Mao Ce Tung sprejel

darja razredne razlike, s tem pa tudi vzpodbuja boj delavcev, ki ni v interesu tistega razreda, na strani katerega je katoliška Cerkev.

KOMPROMIS POD PRITISKOM

Pritisk gibanja »delavcev-duhovnikov« in njihova odklonitev, da bi se uklonili ukazom Vatikana, pa je menda zastrašil »sveto stolico« in francoske kardinale, ki so v razgovorih sporočili Piju XII., da bi gibanja zdaj ne mogli zatreti brez »hudih posledic«. Zato je izid razprave med vatikanskimi stenami na videz podoben kompromisu: dejavnost »duhovnikov-delavcev« je dovoljena s pogojem, da ne sodelujejo v akcijah političnih, sindikalnih ali razrednih organizacij. Potem bodo — kakor so predlagali francoski kardinali — izdelali poseben statut, ki bo zlasti poudarjal, da »proletarski pogoji«, v katerih živi duhovnik-delavec vendarle ne dopuščajo, da bi sodelovali v sindikalnih in političnih organizacijah.

Začasnim kompromisom pa ni težko videti izida, ki ustreza načrtom Vatikana: »duhovniki-delavci« bodo pod grožnjo izobčenja vezani s statutom in zaščiteni pred »zlom razredne borbe«, dokler jih ne bodo spravili s poti. Novim duhovnikom pa so že prepovedali prevzemati razne posle, kakor so tudi šolo v Limogesu zaprli zaradi negativnih rezultatov, ki jih marksizem in bivavanje med delavskim razredom povzročata med mladimi kleriki.

Frane Barbieri

Republikanci izgublajo

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

New York, novembra.

Pred letom dni je postal general Eisenhower predsednik ZDA; izvoljen je bil na kandidatski listi Republikanske stranke. Prvo obletnico te zmage, ki jo je stranka izbojevala po 20 letih vladanja demokratov, praznujejo republikanci v znamenju postopnega izgubljanja svojega vodilnega položaja in vpliva.

Večkratne volitve 3. novembra, natančno za obletnico Eisenhowerjeve zmage, so prinesle Demokrati stranki velike uspehe. V New Yorku je dosegel važno mesto župana demokrat Robert Wagner mlajši, ki je dobil nad milijon glasov, medtem ko je njegov republikanski nasprotnik zbral kakih 660.000, liberallec Helly pa 460.000 glasov. Za guvernierja New Jerseyja je bil izvoljen demokrat Miner, čeprav je imela v zadnjih desetih letih to mesto Republikanska stranka. Župan Clevelanda je postal tudi kandidat Salebrase, ki je premagal republikanca Mc Dermota. Šesti okraj v državi New Jersey je poslal v Kongres demokrata Williamsa, kar je v volilni zgodovini tega okraja prvi primer, da so bili republikanci poraženi. Podobno sliko kažejo tudi volilni izidi v krajevne organe, mestne svete, sodišča in druga voljena telesa. Demokrati napadajo, republikanci se umikajo.

Leto dni po predsedniških volitvah, v enajstem mesecu svojega vladanja se je Republikanska stranka znašla tako pred ostro sodbo volivcev. Se leto dni, pa bo morala stopiti na drugo torišče, na katerem se bodo pomerile sile: delne volitve za po-

polnitev mest v ameriškem Kongresu. Voditelji strank ne skrivajo zaskrbljenosti. Demokrati triumfirajo.

Veliko volilno telo v New Yorku, New Jerseyju itd. je kot politični barometer vsekakor važno. Ne glede na to, da je New York na pr. zmeraj podpral kandidate Demokratske stranke, menijo tu, da je bilo po lanskem velikem Eisenhowerjevemu uspehu težko pričakovati takšen izid volitev županov, guvernierjev, članov Kongresa, občinskih svetov in sodišč. Ker pa so republikanci vzlice temu doživeli velik poraz, menijo tukajšnji politični krogi, da je ta politični barometer pokazal, da so tudi njihove nade glede bodočih parlamentarnih volitev dokaj splahnele. Razlogi so pač notranje- in zunanjepolitčne narave.

Nedavna Galupova anketa je pokazala, da je priljubljenost predsednika Eisenhowerja padla za deset točk, od 75 na 65%. Deveti volilni okraj države Wisconsin je poslal prvokrat v Kongres demokrata, kar je republikancem zazvenelo kot alarmni znak na vasi. Ta okraj je namreč vedel kmetijski. Nezadovoljstvo farmerjev z vladno politikou ali pomanjkanjem politike nasproti vasi pa je bilo zlasti močno čutili zadnje čase. Zivinovrejši so celo poslali v Washington deputacijo, da bi protestirala proti vladni nameri, da se ukine kontrola nad cenami mesa. V časih, ko se pojavlje vesti o omajjanem položaju tajnika za kmetijstvo Bensona.

Ze prej je odstopil tajnik za delovna vprašanja Durkin, ki je prevzel svojo staro sindikalno funkcijo v Ameriški federaciji dela (AFL). Tisk je ta odstop razlagal kot znak, da so se začele med sindikati in vlado razprtje, ker vlada ni izpolnila obljube, da bo revidirala Taft-Hartleyjev zakon proti stavkam.

Republikanska uprava se je znašla v precepu tudi zaradi svoje obljube, da bo nekaterim gospodarskim panogam znižala davke. Potrebe državnega proračuna in povečanje državnih dolgov malone onemogočata tudi uresničenje tega strankinega gesla.

Na zunanjepolitčnem področju je bilo slišati mnogo kritike glede nedoslednosti ministarstva za zunanje zadeve. Tako zunaj ZDA, kakor tudi doma so te kritike, kratko rečeno, govorile v glavnem tole: mi obljubljammo enim tisto, česar zaradi obljub drugim ali iz drugih razlogov ne moremo storiti; podpiramo arabske dežele in odklanjamo pomoč Izraelu; potem pa smo takoj vrnili pomoč Izraelu in pokvarili vse nade na uspeh pri Arabcih; malo je manjkalo, da se Sing Man Ri in Japonska nista spopadla, mi pa prve in druge hrabrimo; v Evropi naša politika izgublja tla pod nogami in povzroča škodo amerškemu ugledu; mi izjavljamo, da smo proti vsiljevanju volje drugim, to pa je prav tisto, kar delamo v praktični vsakdanji politiki itd.

V enem letu je republikanska stranka po mnenju mnogih opazovalcev, očitvidno pa tudi po presoji samih ameriških volivcev, izgubila mnoge pridobitve, ki jih je dosegla, ko je postavila na čelo tako priljubljenega moža, vojaka in državnika, kakor je general Eisenhower. Kakor je pisal »Christian Science Monitor«, so republikanci dobili svoje prvo pričevalo. »Zmaga ali poraz na teh volitvah,« je pisal ta časniki na pragu 3. novembra, »ne bo usodna. Toda v politični šoli, kakor v vsaki drugi, je zmeraj možno oceniti učena po njegovem prvem izprijevalu. Učitelj lahko da republikancem nezadostno ali pa jih opozori, naj spremene svoja poto.«

Učitelj-volivec je zahteval spremembo potov.

Na zunanjepolitčnem področju je bilo slišati mnogo kritike glede nedoslednosti ministarstva za zunanje zadeve. Tako zunaj ZDA, kakor tudi doma so te kritike, kratko rečeno, govorile v glavnem tole: mi obljubljammo enim tisto, česar zaradi obljub drugim ali iz drugih razlogov ne moremo storiti; podpiramo arabske dežele in odklanjamo pomoč Izraelu; potem pa smo takoj vrnili pomoč Izraelu in pokvarili vse nade na uspeh pri Arabcih; malo je manjkalo, da se Sing Man Ri in Japonska nista spopadla, mi pa prve in druge hrabrimo; v Evropi naša politika izgublja tla pod nogami in povzroča škodo amerškemu ugledu; mi izjavljamo, da smo proti vsiljevanju volje drugim, to pa je prav tisto, kar delamo v praktični vsakdanji politiki itd.

V enem letu je republikanska stranka po mnenju mnogih opazovalcev, očitvidno pa tudi po presoji samih ameriških volivcev, izgubila mnoge pridobitve, ki jih je dosegla, ko je postavila na čelo tako priljubljenega moža, vojaka in državnika, kakor je general Eisenhower. Kakor je pisal »Christian Science Monitor«, so republikanci dobili svoje prvo pričevalo. »Zmaga ali poraz na teh volitvah,« je pisal ta časniki na pragu 3. novembra, »ne bo usodna. Toda v politični šoli, kakor v vsaki drugi, je zmeraj možno oceniti učena po njegovem prvem izprijevalu. Učitelj lahko da republikancem nezadostno ali pa jih opozori, naj spremene svoja poto.«

Učitelj-volivec je zahteval spremembo potov.

Jaša Levi

IRAK

Vlada dala 100 milijonov frankov za propagando arabstva

Bagdad, 14. nov. (AFP) Iranska vlada je sklenila odobrili okoli sto milijonov frankov za propagando arabstva v Evropi in ZDA.

KUBA

Zarota na Kubi

Havana, 14. nov. (Reuter) V Havani so sporočili, da je policija odkrila teroristično zaroto, aretirala 17 ljudi in zaplenila gradivo, iz katerega bi morali izdelovati bombe. Uradno sporočilo pravi, da so te skupine, ki pripadajo opozicijskim strankam, začele teroristično kampanjo že minul mesec, ko so bila na Kubi obnovele ustavna poročila.

ITALIJA

Rafford odpotoval v Pariz

Neapelj, 14. nov. (AFP) Načelnik skupnega štaba ameriških oboroženih sil admiral Rafford je odpotoval v etajom iz Neaplja v Pariz. Admiral Rafford pregleduje ameriška vojaška oporišča v Evropi.

IRAN

150 oseb so aretirali

Teheran, 14. nov. (AFP) Iranske oblasti so včeraj, kot piše časniki »Post-Teheran«, aretirale 150 ljudi, ki so jih pragnili na otok Kark v Perzijskem zalivu. Med aretiranimi so trgovci, študentje in novinarji.

IZ VČERAJSNJE DRUGE IZDAJE

NEWYORSKE IZJAVE GRŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

Nadaljnja okrepitev Balkanskega pakta

Stefanopulos napoveduje še vojaški sporazum — Perspektive za zboljšanje odnosov z Vzhodom

Atene, 12. nov. (Tanjug). — V intervjuju, ki ga je zunanji minister Stefanopulos dovolil dopisniku opozicijskega lista »Elefteria«, je izjavil, da se pojavljajo povoljne perspektive za zboljšanje občin odnosov s SZ, ki bi jih utegnili preprečiti le nepričakovano poslabšanje mednarodnega položaja. Potrdil je, da se je v New Yorku razgovarjal z višinskimi in da je pri tem naletel na sovjetsko željo, da bi se doseglo zblizanje z Grčijo.

V sovjetski protestni noti zaradi grško-ameriškega sporazuma o letalskih in mornariških oporiščih, je dejal, ni treba pripisati prevelikega pomena, prav tako

tudi ne napadu Višinskega v Varnostnem svetu na ta sporazum. Taki protesti imajo formalni značaj in ne bodo vplivali na eventualni razvoj grško-sovjetskih odnosov. Sporazum o oporiščih spada v okvir Atlantskega pakta, torej med osnove grške obrambe.

Stefanopulos je govoril tudi o novem stalnem sekretariatu Balkanskega pakta. Ustanovitve sekretariata pričra o stabilnosti turško-grško-jugoslovenskega sporazuma. Podčrtal je tudi pomen vojaških razgovorov v Beogradu.

Na vprašanje, ali je italijansko-jugoslovenski sporazum zaradi Trsta vplival na odnos v Balkan-

skem paktu, je Stefanopulos izrazil prepričanje, da je pakt trden, in hkrati upanje, da se bo našla rešitev tržaškega vprašanja. Stefanopulos je napovedal, da se bo Balkanski pakt še okrepil s sklenitvijo vojaškega sporazuma. Izrazil je končno željo, da bi Grčiji uspelo obnoviti diplomatske odnose z vsemi sosedami na Balkanu. Z Bolgarijo pa se bodo ti odnosi utegnili urediti šele, ko bo prej doseženi izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz mirovne pogodbe.

Sprejem v čast VOJAŠKIMA DELEGACIJAMA GRČIJE IN TURČIJE

Beograd, 13. nov. (Tanjug). — Načelnik generalnega štaba JLA generalpolkovnik Peko Dapčević je priredil nocjo v domu JLA sprejem v čast turške in grške vojaške delegacije, ki sodelujeta pri generalštabnih razgovorih v okviru Balkanskega pakta. Sprejema sta se udeležili obe delegaciji z divizijskim generalom Papatanasiadom in generalpodpolkovnikom Djoskomum na čelu. Prisotna je bila tudi jugoslovenska delegacija, ki jo vodi generalpolkovnik Božović. Pri sprejemu so bili dalje generalpodpolkovnik Kreačić in Vučković, člana Zveznega izvršnega sveta Milentije Popović in Mijalko Todorović, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović in podsekretar dr. Aleš Bebler ter člani diplomatskega zbora v Beogradu.

KRIZA V AVSTRIJSKI LJUDSKI STRANKI

Ostavka zunanje ministra Gruberja

Njegov naslednik Figl ali Gschnitzer

Dunaj, 13. nov. (Tanjug). — V avstrijski ljudski stranki je postala zadnje dni akutna kriza, ki zadeva njeno zunanjo politično smer. Pred dnevi je zunanji minister dr. Gruber izdal knjigo pod naslovom »Med osvoboditvijo in svobodo«. Odlomke iz knjige je objavljala te dni tudi »Die Presse«. V krogih ljudske stranke so Gruberjeva izvajanja izkazala živahno diskusijo. Gruber očita vodstvu stranke, da je leta 1947 zašlo na pot tesnejšega sodelovanja z informbirojevsko stranko v Avstriji in popolne naslonitve na SZ. Takrat se je vodstvo stranke pogajalo z enim izmed voditeljev avstrijskih informbirojevcev Ernestom Fischerjem za sodelovanje informbirojevske stranke v avstrijski vladi. Ze takrat so avstrijski socialisti ostro napadli vodstvo ljudske stranke, češ da izvaja kolaboracionistično politiko.

Kanceler Raab je demantiral Gruberjeve trditve, zaradi česar se je ta odločil za ostavko. O sporu je razpravljala posebna komisija petih prvakov stranke, ki je skušala najti kompromisno rešitev. Gruber pa je vztrajal pri svoji odločitvi Nocoj je ostavko tudi formalno podal. Zvezni kanceler bo o tem jutri obvestil predsednika republike dr. Körnerja.

Vodstvo stranke pa je nocoj objavilo o tem službeno poročilo, ki v njem izraža zahtevalo Gruberju za njegovo osemletno delo v vodstvu avstrijske zunanje politike. Kanceler Raab je Gruberja pridobil za to, da bo opravljal posle zunanje ministra, dokler ne bo imenovan njegov naslednik.

V omenjeni komisiji so danes razpravljali o tem. Za najresnejšega kandidata velja bivši kanceler Leopold Figl. Razen njega pa

KOLB OSTANE

Dunaj, 13. nov. (Tanjug). Komisija vodstva ljudske stranke je danes na svoji sedaj razpravljala tudi o usodi prosvetnega ministra Kolba. Votariška organizacija je svoj čas zahtevala njegovo demisijo. Na posredovanje centralnega vodstva stranke je to zahtevalo sedaj umaknila, da ne bi Tirolska in Vorarlberška spriču Gruberjeve ostavke ostali brez siceršernega zastopnika v zvezni vladi.

SPOR ZARADI SUDANA

Eden o egiptskem vmešavanju v sudansko volilno kampanjo

London, 13. nov. (R.) Zunanji minister Anthony Eden je danes popolne v spodnji zbornici ponovno obtožil egiptsko vlado, da ne izpolnjuje svojih obveznosti iz anglo-egiptskega sporazuma o sudanski avtonomiji, ker se vmešava v sudanske volitve. V svojem pisnem odgovoru na vprašanje nekoga konservativnega poslanca je opozoril na vrsto primerov, ki pričajo o egiptškem prizadevanju, da bi v Sudanu zmogala skupina, ki je za priključitev dežele k Egiptu.

Egiptska vlada je poslala v Sudan celo vrsto darov v pro-

svetne in verske svrhe. Organizirala je obiske večjih skupin Sudancev v Egiptu. V prejšnjem tednu je poslala v Sudan več kot 1000 agentov, mestoma v egiptski vojaških uniformah, ki so posegali v predvolilno kampanjo. Ti dogodki pričajo, pravi Eden, da je egiptska vlada prekršila sporazum iz januarja, po katerem Anglija in Egipt jamčita za svobodne volitve.

Eden ugotavlja, da je egiptska agitacija, po kateri naj bi Anglija hotela ohraniti kolonialni režim v Sudanu, neutemeljena. Nasprotno, izjave egiptskega propagandnega ministra Salema niso v skladu z dejansko egiptsko politiko nasproti Sudanu. Zaradi tega bo angleška vlada ukrenila vse, da se zagotovijo svobodne volitve v Sudanu, tako da se bodo Sudanci sami odločili ali za avtonomni Sudan v okviru Britanskega Commonwealtha ali za kakšno drugo rešitev.

MNOŽIČEN PROCES V BOLIVIJU

La Paz, 13. nov. (UP). Vlada je danes objavila, da bo postavila pred sodišče 750 ljudi, ki jih obtožuje organiziranja in financiranja zadnjega uspelega upora. Med obtoženci so tudi trije bivši predsedniki republike, ki so pa vsi v tujini. Pred sodiščem se bo moralo zagovarjati tudi 17 članov opozicijske socialistične stranke, ki so se zatekli v tuja poslanstva. Med temi je tudi prvak stranke De

AVSTRIJCI IN RAZGOVORI NA BERMUDSKIH OTOKIH

Dunajski časnik o sestanku treh predstavnikov vlad zahodnih držav

(Od posebnega dopisa. »Borbe«)

Dunaj, 13. nov. Glasilo tako imenovanega gibanja demokratične enotnosti »Neues Österreich« je posvetilo danes uvodnik predvideni konferenci treh na Bermudih. Časnik kritizira namero, ki je baje nastala, da bi »lahko rešljivo avstrijsko vprašanje obravnavali skupaj s težavnim in zamotanim nemškim«. »Toda«, piše časnik, »tudi če bi ti dve vprašanji obravnavali ločeno, je upanje Avstrijcev glede teh razgovorov žal omejeno. Pogajanja so namreč beseda, okupacija pa je dejstvo, in zato ni moč takšnega dejstva na miroljuben način spremeniti, dokler njegov povzročitelj odklanja, da bi o njem razpravljali.«

Časnik pa se zavzema za to, da bi pred sestankom ob morebitnem sodelovanju Sovjetske zveze v zahodnih državah dosegli soglasje o vseh vprašanih, glede katerih se stališča ZDA, Velike Britanije in Francije ujemajo, in drugič, da bi si vlade teh držav prizadevale, da bi majhne in nezanesljive parlamentarne večine, na katere se naslanjajo in ki bi se kaj lahko spremenile v manjšino, okrepile tako, da bi popuščale svojim opozicijam: Churchill laboristom, Eisenhower demokratom, Lanielu pa Daladierovim pristašem.

REORGANIZACIJA TAJNISTVA OZN

New York, 13. nov. (Reuter). — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je danes predlagal Generalni skupščini reorganizacijo sekretariata OZN. Z njo naj bi dobil generalni sekretariat neposrednejšo kontrolo nad osebjem in finančnim poslovanjem OZN. Hammarskjöld meni, da bi mogoče s tako reorganizacijo v prihodnjem poslovnem letu prihraniti pri izdatkih OZN pol milijona dolarjev.

Prepoved izvoza v Jugoslavijo tudi iz cone A Tržaškega ozemlja

Trst, 13. nov. V novembru se je trgovinski promet med cono A Tržaškega ozemlja in Jugoslavijo znatno zmanjšal. Anglo-ameriška uprava ne dovoljuje izvoza blaga iz Trsta v Jugoslavijo niti v okviru skromnega obmejnega kliringa, ki spada v celoti v njeno kompetenco. Dogajajo pa se tudi primeri, da vojaška uprava izvoz dovolji, italijanska nacionalna banka, ki ima nadzorstvo nad blagovnim prometom v Trstu, in

carina pa da se mu upreta, in nazadnje obvelja njuna odločitev. Prepoved izvoza se je razširila tudi na cono B Tržaškega ozemlja. Prav danes se je zgodilo, da je nekaj tovornih avtomobilov iz cone B prispelo v Trst po zvepleno kinimo, za katero je bilo izvezno dovoljenje že izdano. Blaga pa niso smeli odpeljati, čeprav je bilo že plačano. Izvoz je onemogočila carina, ki je pod italijansko kontrolo.

SE PRED BERMUDI

SZ za konferenco

o vseh glavnih spornih vprašanih ob sodelovanju Kitajske

Moskva, 12. nov. (Reuter). — Sovjetski zunanji minister Vječeslav Molotov je danes sprejel domače in tuje novinarje in jim dal daljšo izjavo o sovjetski zunanji politiki. Sprejem novinarjev je zbudil pozornost, ker se kaj takega v Kremlju zelo redko kdaj zgodi. Molotov je govoril 50 minut in je potem še odgovarjal na posamezna vprašanja novinarjev.

V svoji izjavi je naglasil, da sovjetska vlada načelno pristaja na vsakršno mednarodno konferenco, ki bi pa ne smela imeti preliminarno določenega dnevnega reda in bi morali biti zastopniki sil na njej pooblašteni, da se porazgovore in pogode o vsakršnem vprašanju, ki spada v okvir prizadevanj, da bi sedanja mednarodna napetost popustila. SZ vztraja pri tem, da se k razgovorom pritegne tudi Kitajska in da se konferenci postavi določen cilj.

Eisenhower v Kanadi

Ottawa, 13. nov. (R.) Predsednik Eisenhower je prispel danes v Ottawa. Njegov obisk v Kanadi bo trajal dva dni. Na mejli sta ga sprejela zunanji minister Pearson in ameriški veleposlanik v Kanadi Douglas Stuart. Jutri bo Eisenhower govoril v kanadskem parlamentu o gospodarskem in vojaškem sodelovanju ZDA in Kanade.

Eisenhowerjev obisk je, kakor zatrjujejo v poučenih krogih, v zvezi s skupnim obrambnim načrtom obeh dežel zlasti na letalskem področju.

Koncert pianista Muraia

Jurica Murai, pianist iz Zagreba, je imel po krivem prazno dvorano, ker je, čeprav očitno še v vrstju umetniškega razvoja, že precej močan in zanimiv interpret. S tem svojim prvim ljubljanskim koncertom je potrdil sloves, ki si ga v svoji ožji domovini že nekaj let nabira in s katerim je prodrl že pred osebnim obiskom tudi do Ljubljane, sicer le v ožji, strokovni krog, ki se za mlado jugoslovansko glasbeno reprodukcijo posebej zanima.

Res prepričljivo in nevsakdanje, vredno koncertnega odra, je bil izveden pravzaprav šele drugi del nešablonsko izbranega sporeda z Musorgskega Slikami z razstave (po osvoboditvi jih v pianistični izvedbi menda še nismo stišali, prej pa sta jih v Ljubljani izvajala nazadnje Magalov in menda Palenček). Zdi se, da je ta glasba, kakršna je, pravo področje za razmah posebnih talentov tega pianista, ki rad prepušča — sodeč po tem, kar je pokazal v prvem delu sporeda — marsikaj improvizaciji ter inšpiraciji trenutka in ki mu takšna

literarno, oziroma nazorno predeljava glasbena snov pomaga, da laže živo in plastično postavljata. Čvrsto je izoblikoval tudi skladbi Česarja Francka in Chopina (sonata z žalno koračnico) in dobro vzdržal napetost v njih. Ni pa bila njuna izvedba še posebej uravnovesena in zrela: pri takih sivejih smo vajeni bolj kultivirane, prefinjene klavirske zvočnosti in večje fineze v fraziranju. Na mestih, ki so bila v tem smislu — intelektualno — bolj izmodelirana in izbrušena, pa je rad prevladal vtis, da to analitično delo izpodrtva neposrednost ter svežino čustvenega doživljanja. Tako je zvenela igra ponekod še — a to so bila res vedno le kratka mesta — tako rekoč naštudirano; glavna, prevrstvena moč tega pianista, ki razpolaga z izrednimi sredstvi tehničnega znanja, je pač v emocionalnosti in neposrednem doživljanju; od tega šele so odvisne njegove oblikovne provine. Umetnik je moral dodajati. Od koncerta smo odšli z lepim vtisom. Rafael Ajlec

KRLEŽEVO PISMO

Spriču mojega članka »Sirša obzorja« sem prejel od Miroslava Krleže tole pismo:

Dragi Vlado! Prebral sem začetek Tvojega razglabljanja o »Sirših obzorjih« in mislim, da si s svojim ugodom sprožil celo verigo vprašanj, zdaj važnejših kakor kdajkoli. Strinjam se s Tvojo tezo, da »po pravici očitamo zahodnim narodom, da ne poznajo naše kulture, da ne poznajo naše literature in da ne prebajajo naših del, skratka, da nas imajo na kulturnem področju za »quantite negligible«. Mislim, da ni logično, da zahtevamo od civilizacij okrog sebe, da bi poznale probleme naše kulture, kar se tiče književnosti bolj, kakor poznamo te pojave sami. Poznavanje elementov naše civilizacije (skoz stoletja do danes) je zelo skromno, in mislim, da ni pretirano, če rečemo, da je bedno. Naš povprečni izobraženec (izobražen sredozemsko, centralno-evropsko ali zapadnjaško) je do svojih visokih »šolskih vzorov« še zmeraj podkolonialen, »snobovski«, še zmeraj omalovažuje pod tujimi vplivi vse kulturne pojave v svoji domovini. Če se ne bomo v doglednem času dignili do lastne kulturne zaneslosti o svojih lastnih vrednotah, če ne bomo znali tega svojega lastnega subjektivnega mnenja posredovati drugim civilizacijam, bodo ostali vsi naporji glede priznanja lastnih kulturnih vrednot — iz zapadnjaške perspektive — vrednota, dostojna vzišene duhovne brezbržnosti.

Premagati te namišljene zapadnjaške predsodke in s »širjenjem obzorij« na lastnih tleh obrniti pozornost na pozitivne vrednote naše lastne civilizacije, to je ena neposrednih nalog naše kulturne propagande v prihodnje.

Zdravo! M. Krleža

Ko sva se z Veljkom Vlahovičem pripravljala, da bi vsak teden napisala članke takšnega značaja, sva sestavila seznam tem, ki bi jih bilo treba obdelati. Bilo jih je blizu predeset. Za prve štiri tedne pa nisva mogla nobene uporabiti, ker nama je življenje nalagalo nujnejše zadeve. Toda problem, o katerem govori v svojem pismu Miroslav Krleža, je bil v seznamu najinih tem. Preloženo prvotno za poznejšo razpravo je to vprašanje s pismom Miroslava Krleže dobilo res dober povod za javno razpravo. Toliko rajši se zdaj odpuščam svojemu nameravanemu članku ozlic tolikim neposredno političnim temam, ki me v teh volilnih dneh močno mikajo, in uporabljam priložnost, da se s Krležo pomimam na straneh »Borbe« o vprašanju, sproženem v njegovem pismu.

Popolnoma se strinjam s Krležo, da je nujno potrebno, da spoznamo predosem sami sebe, svojo kulturo, svojo minulost, saj popolnoma drži Krleževa ugotovitev o našem »popprečnem izobražencu« in njegovem »zaničevanju elementov svoje lastne civilizacije«. Ta pojav je značilen večina za starejše rodove, ki bolehalo za podedovano obremenitvijo »kaj poreče kneginja« in za drugimi podobnimi bolečinami: za tistimi rasno-šovinističnimi »mi in mi«, toda teh, prvih in drugih je čedalje manj, čedalje bolj pa prihajajo novi rodovi z novimi nazori, pri katerih je bil kompleks — undkaški, bodi kajmakčalanski, bodi kak drug problem, v glavnem iz davno minulih časov, prihajajo novi rodovi s svojimi novimi in zamotanimi problemi, toda ne pozabimo tudi vpliva — tako pozitivnega in negativnega — starega na novo.

Strinjam se tudi, da je treba bolj poznati elemente lastne civilizacije — še iz enega razloga: da se en jugoslovanski narod seznanji z drugim. Mi smo stoletja živeli v državah z različno ureditvijo, kulturo in civilizacijo. Naše skupno državo življenje traja komaj dobrih trideset let in šele v zadnjem desetletju delamo sistematično in zavestno za medsebojno spoznavanje. Se več, v stari Jugoslaviji so bili vztrajni razbijalski činitelji tega zblizovanja, ki so nekaterim parodom zanimali celo pravico do obstoja. In drži, še zmeraj drži dejstvo, da se premalo poznamo. Še zmeraj naš diplomat Hrvat ne ve na pr. za tajno konvencijo kralja Milana z Avstrijo ali Srb-izobraženec vpraša, kdo pa je bil Leostik.

Toda skupno življenje vse to zdravi, vse to popravlja. Na pr. koliko pomeni za vse nas nedavno izdana »Zgodovina narodov Jugoslavije« ozlic pomankljivostim te knjige? Kaj šele bo pomenila jugoslovanska enciklopedija!

Na tem področju že imamo izkušnje, za katere se tudi drugi zanimajo. Mar ni našel sam Nehru nedavno spriču problemov Indije (tegod Jugoslavije na kub), poguma in podjetnosti Jugoslovancev, ko je parafraziral tisto, kar premagujemo z izrekom Jožeta Pavlana: »Jugoslavija je dežela z dvema abecedama, tremi verami, štirimi jeziki, petimi narodi in šestimi republikami.«

Seveda se zavedam, da je takšna konverzacija o določenem smislu površna in nujno enostranska. Mislim pa, da se bomo vsi strinjali, da takšna zaključna beseda za kulturno dediščino nujno implicira potrebo po razvijanju treznega realizma kot zaščite proti osakršnim romantičarskim iluzijam o tej minulosti. Sicer pa kaže, da se polagoma, toda zanesljivo izgublja tisto nekdanje ozdušje, v katerem je lahko razočela ta romantičarska megalomija in malikovanje minulosti kot naravna antiteza snobovskega nihilizma.

Krleževo pismo je sprožilo tudi tisto, kar imenujemo pri nas z upravnim jezikom »kulturna propaganda v tujini«. Na tem področju imamo že širše izkušnje. Sprožimo lahko mnogo vprašanj glede same sebine, s čim naj gremo v tujino? Ali samo s stari ali z novimi? Ali imamo na pr. v naši umetnosti nekaj med srednjeveško fresko in moderno strukturo? Dalje, pri sedanjem, ali smo spoštovali proporcijo, ali nismo šli predaleč s folkloro? Sicer se govori o velikanskem uspehu folklorne, naštevamo število obiskovalcev, toda uspeh je treba meriti tudi po kakovosti. Megalomansko zahodno občinstvo ima rado eksotiko. Toda zakaj bi prav na tem zahodu potrjevali njegove stare predstave o nas kot o deželi zija, čuturice, feredž, Turkinj, handžarov in kronoga maščevanja? Seneda, o tem vprašanju bi lahko marsikaj rekli, toda to bi bil predmet cele razprave.

Zdaj vemo mnogo več tudi o metodi, ki jo je treba uporabljati v kulturnih stikih s tujino. Prepričali smo se, da je težko prodirati skoz okorne centralizirane državne aparate. Sicer pa si mora kultura tudi sama utirati pota. Država je samo zato tu, da ji odstranjuje večje gnotne ovire. Skladatelji, glasbeniki, dirigenti so si sami poiskali pota, da svojo umetnost prikažejo drugim deželam, pisatelji pa so imeli manj uspehov. Morda je prvih laže, ker govori glasba mednarodni jezik! Na področju književnosti — pa ne samo književnosti — pa se mi zdi, da smo se preveč držali naših notranjih kriterijev in naše notranje hierarhije. Sklicevali smo zborovanja »vseh zainteresiranih«, pa smo pisatelje določali po uradniških seznamih. Naše centralne državne ustanove so pisale in še zmeraj pišejo posebne literarne eseje za tujino. In te eseje, prevedena besedila izbranih, so dobivali naši kulturni atašeeji, potem pa so hodili od založbe do založbe in v imenu FLRJ ponujali dela jugoslovanskih pisateljev. Naravno je, da uspeha ni bilo. Ničesar se na zahodu ne boje tako kakor »propagandes«. Izkušnje nas tudi tu silijo, da je treba pustiti pisatelje same, same naše založbe, naj si utirajo svoja pota.

Teme za ta razgovor seveda niso izčrpane. Kaj smo storili, da bi tujino seznanili z našo stvarnostjo, z našo teoretično mislijo? Mislim, da ne moremo primerjati, kaj je »važnejše«, ali gledati na propagiranje prispevkov narodov te dežele k civilizaciji minulosti ali seznanjati svet s tistim novim, kar ustvarja Jugoslavija? Prvo in drugo ima svojo vrednost in prvega od drugega ne moremo ločiti. Mar ne drži, da je šele nova Jugoslavija, socialistična Jugoslavija, pokazala svetu lepote naše srednjeveške freske?

Glavno je, da se pri nas nemoteno razvija umetniško in znanstveno ustvarjanje, odkrivanje in spoznavanje samega sebe, kakor je rekel Krleža, pa si bo ta potencial kulture in znanosti sam sebi utrli svojo pot po svetu in našel načine, da ga bo bolj čutili in splošni zakladnici sodobne kulture.

Vladimir Dedjér

IZ NAŠIH KRAJEV

Vodovod - velika skrb Kamničanov

MLO je določil v proračunu 10 milijonov dinarjev za ureditev vodovoda

Eno najbolj perečih vprašanj v Kamniku je preskrba z vodo. Stari vodovod, zgrajen še v prejšnjem stoletju, ne zadošča več potrebam. Zadnje čase so sicer ojačali kamniški vodovod iz izvirka pod Skalo pri mestnem kopalšču. Položili so tudi dodatno cev. Pri tisk je sedaj povečan in doseže vodo prvo nadstropje v mestnih hišah. Toda ta rešitev je samo začasna in ne daje možnosti, da bi vodovodno omrežje podaljšali na Perovo in Zaprice. Mestni ljudski odbor je določil v proračunu 10 milijonov za ureditev vodovoda. Na Starem gradu bo

zgradil veliko zbiralnico za vodo, ki jo bodo črpale črpalke izpod skale 40 m visoko. Zbiralnica, ki bo zajemala 1000 m³ vode, se bo čez dan praznila v vodovodno omrežje, ponoči pa jo bodo črpalke spet napolnile. Ta načrt bo za dolgo dobo rešil Kamnik skrb glede preskrbe z vodo. Z. I.

Ribničanom se bo izpolnila stara želja

Ribnico so v tem letu precej obnovili. Ze spomlad' je bilo obnovljenih več hiš, pročelij, odstranili so ruševine, očistili

strugo potoka Bistrice. Gradbeno podjetje Ribnica zida sedaj družno trgovsko hišo, železniško postajo in stanovanjsko hišo podjetja »LIP«.

Prihodnje leto se bo Ribničanom izpolnila tudi stara želja. Dobili bodo kanalizacijo, asfaltirane pločnike ter tlakovano cesto skozi trg. O vsem tem so na več sestankih že često govorili, padla je že tudi marsikatera pikra na ta račun. Kolektiv Lesno-industrijskega podjetja je prispeval za ta dela 20 milijonov dinarjev in tako se je bilo treba vestno lotiti dela. Načrt za kanalizacijo je že končan, v teku so pa tudi ostala pripravljajna dela. V betonarni »Zidarja« v Kočevju izdelujejo betonske cevi za kanalizacijo. Januarja bodo pričeli nabavljati s Pohorja granitne kocke in robnike. Tako bo pomladi vse pripravljeno, da bodo lahko pričeli delati. A. A.

Društvo za telesno vzgojo v Ljutomeru pripravlja za 29. november televadno akademijo. V društvu je okrog 300 članov, večina mladine in pionirjev, ki zelo dobro delajo. Občutili pa je v njem pomanjkanje voditeljev in premajhno skrb množičnih organizacij in tega ljudskega odbora. Društvo ima lepo urejen telovadni dom, škoda le, da ga ne more izkoristiti v celoti ker stanujejo v njem tri družine. V njem so tudi lepi prostori za javno kopalnico, vendar jih ne morejo urediti, ker jim primanjkuje denarja.

Volilna zborovanja

Občinski odbor SZDL Bohinjska Bistrica je v preteklem tednu sklical kar tri predvolilne sestanke v občini. Vseh se je uredil kandidat za republiški zbor tovariš Albin Jenstrle, ki je volivcem govoril o gospodarskih problemih okraja. V Bohinjski Bistrici je bilo že drugo tako zborovanje, na katerega je prišlo okrog 150 volivcev. Na tem zborovanju je govoril tudi kandidat za zvezni zbor, France Perovšek.

V Kamniku je bilo ta teden več volilnih zborov po terenih; na njih je govoril kandidat za republiško skupščino, tov. Alfred Janko. V živahnem razgovoru, ki se je razvil, so prebivalci razpravljali o komunalnih vprašanjih v zvezi s finančnim predlogom za naslednje proračunsko leto in so tudi marsikaj koristnega predlagali. Zbor volivcev je bil tudi pri »Titanu«, le-tam pa je govoril tovariš Tomo Brejc. Delavce in nameščence, ki so imeli zborovanje v dvorani prosvetnega doma, je obiskal tov. Janko Rudolf.

Srečni lastniki novih hiš s ključi v rokah

V DOLINI SNEŽNIH PLAZOV

Za prebivalstvo obnovljene Borjane so pripravljena sodobno urejena poslopja

Borjana, novembra

Tragedija v Borjanil! Kdo se je ne bi spomnil? Tri noči je divjal snežni plaz: hišice so se rušile kot papirne stavbe, živina je stokala pod snegom in ruševinami, družine so se plašno stiskale po kletih in čakale usodo, dekletce Marica Hrast in stara mama sta dva dni tičali pod snegom, preden so ju izkopal, v ruševinah pa je ostala njena mati...

Teden dni po nesreči sem jih obiskal: preplašeni, z grozo prežeti obrazi, krvavi sledovi rdeče

priroda še nista zacelila ran. Za to vas velja: »Kamor stopi noga Atilovega vojaka...« Po pobočjih nad vasjo so še vidne temne brazgotine in trava jih ni prerasla. V vasi so še žalostni ostanki ruševin in človeška roka jih še ni odstranila.

Toda nedaleč od stare se dviga Nova Borjana. Srečni lastniki novih hiš se še niso vselili. Toda, ko sem jih zaprosil, so prišli vsak s svojim ključem in mi srečni razkazovali poslopja: Vsak ima svojo lastno hišo s stanovanjskimi prostori in gospodarskimi pritlikinami. Vse je v enem poslopju: hlev, klet, senik in stanovanje. Moderna zamisel spretnega arhitekta!

Vsi lastniki so prišli, le male Marice ni, ker je v Dijaškem domu v Kobarižu. Njo pa zastopa njen stari oče Andrej Kramar, ki jo je z lastnimi rokami pred dvema letoma izgrebel iz plazu. — Oče sem ji, — je dejal stari Kramar. — Če ni v šoli, je pri meni. V gimnazijo gre. Kako se uči? Težje gre, težje. Otroka smo rešili iz plazu, še so posledice...

Otroška duša ne pozablja tako zlahka!

— Siromaki smo bili, siromaki bi ostali! — je pripomnila Lucija Uršič. — Če bi ostali pod Italijo, bi država prav gotovo ne zgradila novih hiš...

Jože Breškon pa ji je vpadel v besedo:

— Hvala bogu, da je meja prestavljena proti Benečiji. Sicer bi bili še večji reveži kot naši ljudje tam onkraj!

Nato je povedal zanimivo zgodbi o tem, kako so njegovega sina, ki je tedaj služil vojsko, prav tako zaprosili, naj prispeva za pomoč ponesrečencem v Borjanil. To je bilo v daljnem Mostarju. Sele kasneje so izvedli, da je iz Borjane in... da je dal pomoč samemu sebi!

In še so pripovedovali. Le nekaj jim je šlo s težavo z jezika: Podpisali so, da bodo sami izkopal jarek za vodovod. Sedaj pa jih je malo sram, da tega še niso storili.

In zaradi tega so v dolini snežnih plazov danes dve vasi: prva, stara je naseljena, druga, nova je še brez prebivalcev...

F. V.

B R A L C I N A M P I Š E J O

11-članska družina stanuje v sodnih zaporih

Pred nekaj dnevi sem bil v Sevnici ob Savi. Pot me je zanesla k delavski družini Skalarjevi, ki je najštevilnejša družina v trgu — devet otrok v starosti od enega do petnajstega leta in oče ter mati, vseh skupaj onajst.

Skalarjevi so do nedavnega stanovali na sedežu občinskega ljudskega odbora v L. nadstropju. Ker pa prostora potrebuje sodišče za pisarno, so Skalarjevo družino brez pomišljanja preselili v drugi del iste stavbe, kjer so bili nekoč sodni zapori. Pročelji so nesnažni in smradljivi in že desetletja niso bili prepleškani. Zidovi so porisani in popisani, v sobah so namesto oken le majhne zamrežene line in morajo prisloniti lestev, če jih hočejo odpreti. Povsod je polno šturkov in drugega mrčesa. Kako naj otroci žive v taki nesnagi in v tako mrzlih sobah brez peči? Kuhinja je velika le 5 kv. m. Kako in s čim naj tovariš Skalar prebela in popravi to stanovanje, ko je že pred dvema mesecema imel take stroške s prejšnjim stanovanjem, ki ga je na novo prepleskal in uredil.

Odgovorne funkcionarje občinskega ljudskega odbora vprašamo, zakaj niso prostorov vsaj prebitali, preden so Skalarjeve naselili vanje. Vprašamo jih, ali bi se oni s svojimi družinami naselili vanje.

Na Goričkem bo treba urediti nove sadovnjake

Se pred leti so odhajali polni vagoni jabolk iz Prekmurja. Gorička jabolka so cenili po celi državi in zanje so se zanimali celo v inozemstvu. Kmetom na Goričkem je pomenilo sadjarstvo bogat vir dohodkov. Goriška pobočja so bila posajena s sadnim drevjem, da jih je bilo veselje pogledati.

Ce se pa danes ozremo po teh gričih, vidimo kaj žalostno sliko. Ameriški kapar je v kratkem skoraj popolnoma uničil sadno drevje. Kar ga je pa ostalo, še naprej hira in bo v kratkem propadlo. Nujno je takoj nekaj ukreniti, da rešimo, kar se še rošiti da.

Potrebno bo okužena drevesa odstraniti iz sadovnjakov, očistiti vse sadno drevje, odstraniti suho listje in vejice, ki so prava žarišča bolezni. Vse to bo treba požgati in nato izvesti temeljito zimsko škropljenje.

Ze nekaj časa opazujem tudi stanje sadjarstva v Obmurju. Tudi tod

Obnovljena poslopja v Borjanil so ponos domačinov

Člani zbora proizvajalcev v Trbovljah so zaprisegli

Okrajni zbor proizvajalcev v Trbovljah je danes imel prvo sejo, na kateri je 37 članov zapriseglo. Razdelili so si naloge, izvolili mandatno, imunitetno in računsko komisijo za družbeni plan in proračun. Na skupni seji obeh zborov pa so razpravljali o

važnih gospodarskih problemih okraja, in sicer o vprašanju kmetijstva v okraju Trbovlje, o izpadu akumulacije in skladu zaradi znižanja stopenj, nadalje o okrajnih taksah in o novih sodnih okraja in okrožja Trbovlje.

snež, mrtveci, izpod steptanega, sivlega snežnega plazu štrle kosi pohištva, razcefrana obleka...

Koliko groze je še dandanes ostalo v dušah teh ljudi! Ob večerih nehotne zanese razgovor na tisti dogodek in spomini ožive. Leto za letom visi nad vasjo ta Damoklejev meč in leto za letom se prebivalci s skrbjo ozirajo na vrh za vasjo. Prebivalci v dolini snežnih plazov ni prijetno!

Obiskal sem te dni vas Borjano. Se so vidni sledovi strahnega razdejavanja. Niti človek niti

Mostiček, sestavljen iz dveh velikih debel, položenih kar na vodo, je bil naša velika nada. V ti dve debli, položeni čez globoko reko Pivo, se je uprl pogled stoterih ranjencev, ki leže ali ki so nekako sami po seboj polegali po strmih pobočju njegega desnega brega. Cel dan, če ne še več, bi potrebovali, da bi znova položili čez reko ti dve debli. Ta dan pa bi morda čez pusto Pivo že zdrveli Nemci, ki vozijo s seboj pontonske mostove. Morda bi bilo treba zgraditi tudi most čez Taro, da bi ga imeli v rezervi za ranjence. Morda bi jih mogli začasno spraviti na varno tam v Sandžaku, na Ljubišnji planini.

Tri, štiri dni je hitela po zraku močna zlokobna korespondenca med Vrhovnim štabom in Tretjo divizijo. Ta korespondenca bi, če bi se bila ohranila, povedala več kakor karkoli drugega o novi vojski, ki je nastajala, novi po duhu in srcu, po hrabrosti in skrbi za človeka.

Tak se je nam, ki se nismo vmešavali v čisto vojaške zadeve, ko smo iz kota sobe, tih in prizadevajoč si, da bi nas kar najmanj opazili in da bi jim bili kar najmanj v napoto, zdel smisel brzojavk: ali naj ranjence vodimo s seboj ali ne? Voditi jih, bi morda pomenilo žrtvovati celo divizijo, pustiti ali nastaniti jih, pa pomeni žrtvovati ranjence, potem pa tudi divizijo. Brzojavke so hitele tja in nazaj, pa nobena ni povedala natančne besede. Zaledja za ranjence ni. Vse zaledje je ko pas za nami. Kako naj sploh govorimo, da bi žrtvovali karkoli od tega trojega: vojske, ranjencev ali ljudstva. Zato so bile tudi brzojavke suhoparne, na pol vesele, nekoliko nerazločne. Prebrali so jih šepetaje in naj smo še tako

poskušali, da jih ne bi slišali, ker so bile tajnost, ni moglo biti tajnost nič, ker smo že več dni stali nad Pivo, v njeni soteski, v pričakovanju nečesa.

Sami ranjenci so spregovorili o tej tajnosti, ne da bi poslušali brzojavke. Da bi vendarle poskusili rešiti čimveč ranjencev, ker mnogi ne bi vzdržali dolge naporne poti, so že pele sekire, ki so sekale nova debela za most čez Taro, nazaj proti Sandžaku.

»Tovariši,« so prihajala v štab sporočila iz soteske Pive od ranjencev, »mi vidimo, da se vojska samo zaradi nas mudi na tem ozkem in nevarnem prostoru.« je pisal izobražen kmet Živan, ranjeni komandant Kraljevskega bataljona Prve proletarske. »Uporabite trenutek, dokler Nemci še niso prispeli, mi bomo vojski prodor samo zavrlili in onemogočili.« — »Tovariši,« so sporočali manj nevarno ranjeni, »nikar ne mislite na naš prenos, saj vemo, da ni več konj, sami bomo vzdržali, če bo potrebno, se bomo tudi borili.« Najhuje in najbolj nevarno ranjeni pa so nam sporočali: »Pustite nam nekaj brzostrelk in revolverjev, da bomo ubili vsaj ne nekaj fašistov!«

Zvečer, pred sončnim zahodom, lahko človek razloči stvari na veliko daljavo, dokler še ni večerne meglice in ko zrak že neha negotati od vročine. Ob takem lepem večeru, mirno in kakor da ni vojne, ne ranjencev, tihem, kakor da večer niso grmeli topovi »Ščepanj Polja in da niso brnele »Štuke« v soteski, sva sedela v dvojce naravnost nasproti drugemu bregu Tare. Se malo prej so bili to mrtvi negibni gozdovi, kakor da je tudi narava zastala, da na nekaj čaka, kakor da okrog belih hiš na planini onkraj Tare nikoli ni bilo življenja. Z daljnogledom gledava hribe in se veseliva grobne tišine onkraj Tare.

Spominjam se, da smo v enakem večeru šli na oni strani Tare iz Bosne v Sandžak, Tara pa se je svetlikala pod nami ko pisana ogrlica. Hodili smo visoko, globoko pod nami pa je stala na ravnam bela hiša, v gozdiču. Nekdo je na pol glasno izrazil čudno željo, da bi po vojni v takšni hiši preživel vso pomlad in poletje ter pisal in prevajal, sama ne vem več, kaj.

V spominu na to željo je iznenada v sadovnjaku ob neki hiši zamigotalo nekaj belega, in videti je bilo, ko da se je hiša premaknila. Okrog nje se je zganila gruča in kmalu izginila v sadovnjaku. Ljudje, Morda se prestrašeni kmetje po pravkaršnjem vdoru vračajo s planine domov. Na planem nad hišo se hitro prikaze vrsta desetih pičic, premičnih pičic, gredočih vkreber proti bližnji hiši. Druga vrsta že prihaja iz sadovnjaka po hribu nizdol — kakih trideset črnih pičic — in se vije med njivami in travniki. Kmetje ne hodijo tako v kolonah na svoje njive. In kje bi se jih našlo trideset v dveh hišah, sredi vojne?

Ni več dvoma, ne upanja. Zasvetili so se tudi že bajoneti v žarkih zahajajočega sonca, morda pa temu ali onemu tudi nož za pasom. Z daljnogledom smo lahko natanko videli, da so izbirali položaj in zakopavali mitraljez. Tara ni bila več svobodna.

Gremo vsi skupaj, vojska, ranjenci in ljudstvo. Jutri jutraj pojedemo čez Pivo, ranjenci pa bodo začeli hoditi čez že nočoj. Kaj nas čaka na oni strani? Ali bomo lahko prišli čez Sutjesko?

Odposlali smo še zadnje brzojavko, 6. junija: »Položaj zelo težaven. Sovražnik zasedel oba bregova Tare. Če se ne bomo mogli prebiti, se bomo junaško borili do zadnjega.«

Spodaj v soteski, v mestu ranjencev, kjer so se gorske steze spremenile v ulice živih ljudi, strme in zavarovane, je kar odmevalo od vzklikov, klicev, stokanja in poslavljanja pred dolgo potjo. Sklep, da pojdejo vsi ranjenci z vojsko, razen tistih, ki ne morejo hoditi, pa tudi izmed njih kdor hoče, so gotovo bolj kakor karkoli drugega okrepile oči ranjencev z nosilnic ter sramežljivo in vznemirjeno pogledovanje vojakov iz kolone, ko so šli po ulicah ranjencev. Zavoljo njih so šli vojaki umirat radostneje. Brez njih bi se vojakom zdelo, ko da se trga vez z življenjem, da so tudi sami že padli ali obležali ranjeni ob poti, že kakor jutri. Dve leti smo se že vojskovali vsi skupaj, v vojni, za trdno bolj čudni, kakor je bila katerakoli dosl. j.

Massenet, „WERTHER“

Nekaj misli ob letošnji premieri in reprizi v ljubljanski Operi

Po dolgem presledku več kot trinaest let je ljubljansko operno gledališče spet postavilo v svoj program opero »Werther« ter z njo otvorilo vrsto novih uprizoritev v letošnji sezoni. Njen avtor Jules Massenet je z nekaterimi svojimi deli kot Manon, Thaïs, Glumač Matere božje in Don Quihotte že dobro poznan in priljubljen našemu občinstvu. Massenet spada med najplodovitejše in najuspešnejše ustvarjalce evropske operne tvornosti konec 19. in začetek 20. stoletja. Ne da bi se predal posebnim tedanjim opernim smerem, ta skladatelj vendar ne pomašlja uporabljati opernih pridobitev, ki so se že izkazale učinkovite in priljubljene ter si je vsepovsod znal pridobiti srca poslušalcev. Tako se odražajo v njegovih delih vodilne operne tendence skladateljeve dobe: wagnerjanstvo in verizem. Pri vsem tem pa le nikdar ne žrtvuje svoje lastne umetniške individualnosti.

OZNAKA WERTHERJA

Pobudo za komponiranje »Wertherja« je dobil Massenet v nemrtnem Goethejevem romanu »Die Leiden des jungen Werther«, ki je takoj po izidu vzbudil veliko zanimanje in kaj kmalu doživel več poskusov dramatiziranja. Ti pa so bili vsi brez uspeha. Vzrok za to je iskati predvsem v pomanjkanju dejanja že v samem romanu. Goethejevo delo pa že konec 18. stol. ni šlo brez sledu mimo glasbenega sveta. To nam izprčuje uglasbitev »Wertherja« iz leta 1792, ki jo je zložil na opernem področju sicer docela brezpomembni skladatelj Rudolf Kreutzer. Toda Kreutzerjevo delo ni dolgo živelo. Opero trajne vrednosti na osnovi Goethejevega dela uspelo ustvariti konec 19. stol. Massenetu. V tej operi se poslušalcu razkrivajo vse skladateljeve značilnosti. Celotno delo preveva vseskozi mehka romanska melodika, kateri se pridružuje ti-

ljičnega in zagonetnega, kjer je prava domovina glasbe. Le-tej pa je dano, da izrazi prav ona najgloblja čustva in doživljanja, ki jih beseda ne premore več izraziti. Tako nam je pa tudi tembolj razumljiva pomembna vloga orkestra v tej operi, bodisi v tonskem pod-

čega poeta. Po drugi strani pa je njegov glas dosegel v dramatičnih momentih kot n. pr. ob zaključku II. dejanja tudi dokaj zmagovitosti in prodornosti.

Francel je bil pri reprizi nekoliko slabši. Morda je bila temu vzrok nedisponiranost ali utruje-

tragični dogodki. Vsa francoska gracioznost melodičnih linij, ki je v njeni vlogi najznačilnejša, je prišla pri petju sijajno do izraza. Ko preidemo na oceno Hočevarjeve in hočevaro njeno kreacijo primerjati s kreacijo Patikove, moramo vsekakor upoštevati, da je slednja že rutinirana pevka in igralka, vtem ko je prva šele pričela s svojim udejstvovanjem na opernem odru. Tako Hočevarjeva še ne dosega popolnoma one odrske okretnosti, ki jo je pokazala Patikova. Poleg tega pa bi bilo želeli pri petju filigranskih melodičnih partij (prim. mesto »Peroti ima, ker on je ptič...«) več izbrusitosti, s čimer bi lahko dobila francoska gracioznost jasnejši poudarek.

Samo Smerkolj, ki je nastopil v vlogi Alberta, je vnovič dokazal svojo pevsko kulturo in vzorno dikcijo. Svojo vlogo je pel vedno z globokim muzikalnim občutjem. Njegova igra je zadržana in ustreza karakterju Alberta, ki ga predvsem vodi razum, ne pa vihravost čustev.

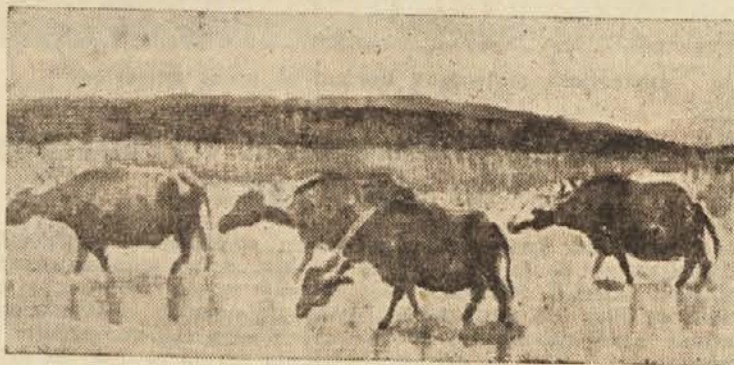
Od vseh nastopajočih je pokazal največ igralske samobitnosti Ladko Korošec. Njegov župan je tako perfektna figura, da si je bolj težko zamisliti. V pevskem oziru ne postavlja ta vloga sicer posebnih zahtev, toda kot pevec se je Korošec še bolj kot Smerkolj odlikoval po skrbno izdelani dikciji.

V manjših vlogah sta nastopila še Danilo Merlak kot Johann in Slavko Štrukelj kot Schmidt. Vlogi sta epizodnega značaja, vendar prispevata k poživitvi celote. Njuna lagodna malomeščanska in pivska brata sta bila prav pristna. Tudi dvospev, ki sta ga zapela v začetku drugega dejanja, je zvenel dovolj ubrano.

REŽIJA IN SCENA

Režiser nove uprizoritve Wertherja je Edvard Rebolj, scenograf pa arh. Ernst Franz, ki je ustvaril skladno in dobro zasnovano sceno. Režija, ki je realistično zasnovana, ustreza že samemu stilu romana in njegovi dobi ter na splošno še kar primerno podčrtuje dramske in glasbene elemente dela. Lepo izstopajo posebno prizori lagodne domačnosti in čustvene zasranosti. Pri reprizi pa je skušal režiser odstraniti pomanjkljivosti režije zadnjega prizora. Odpovedal se je projekciranju samomora na oknu v ozadju — cenemu efektu, ki je učinkoval vse preveč brutalno — ter ustvaril enotnejši in resničnejši vtis prizora s tem, da enostavno prikaže umirajočega Wertherja po izvršenem samomoru.

Jože Sivec

Alenka Gerlovič: Bivolji v reki

Sklepna scena: Lota (Cvetka Součkova) in Werther (Rudolf Francel)

pična francoska gracioznost. Toda Massenetova glasba se včasih sprevrže v silovito dramatično razburkanost, tako da nas do dna presune. Nekaj melodij iz »Wertherja« lahko uvrščamo med najprepričljivejše, kar jih je ustvaril ta mojster. Bolj kot v vrsti Massenetovih oper pred »Wertherjem« pa se kaže tu Wagnerjev vpliv; to mislim predvsem v koncepciji opere kot nepretrgane celote. Zato ne najdemo v »Wertherju« posameznih zaključnih pevskih točk. Celo spevi kot n. pr. »Prizel bi k svojim grudim na svetu najkrajše, najmilejše stvarjenje...« iz II. dejanja ali Ossianova pesem iz III. dejanja, pri kateri bi poslušalec pričakoval na koncu še sklepni akord, se neopazno razpredejo dalje. V »Wertherju« je Massenet opustil zbor in ansambel in ne dovoljuje celo pevskima glasovoma ljubimcev, da se izpoveta v dvospevu. Izjemo tvorita le dvospev veselih pivcev Johanna in Schmidta ter otroški zbor z božično pesmijo. Massenet pa se Wagnerjevemu vplivu tudi ni docela izognil v melodičnem in harmonskem pogledu. Ustvaril je enovitost pevskega in orkestralnega parta. Če se nam v operi tu in tam odkrijejo poteze, ki so podobne italijanskemu verizmu, pa stoji prefinjeni francoski mojster vendarle še daleč stran od brezobzirnosti italijanskih veristov.

Prav gotovo pa se bomo vprašali, kako je mogla nastati na osnovi literarnega dela, ki se je izkazalo kot neprimerno za dramatizacijo, vendar le tako uspešna opera? Že sama tragedija srca, kot jo razvija Goethe, ustreza mnogo bolj bistvu glasbe, kot pa se sklada s tehniko drame, kakaj psihološki proces v duši junaka more le težko nadomestiti manjkajoče dejanje. Tu stremi vse iz območja doumljivega v območje neizrek-

VISOKA RAVEN IZVEDBE

Pri izvedbi opernega dela takšnih značilnosti pa je še važnejši poudarek na dirigentu kot sicer pri nekaterih drugih operah. To vlogo sta zelo dobro izpeljala Lovro Matačič in Rado Simoniti, katerima gre v prvi vrsti zasluga za velik uspeh uprizoritve. Delo sta z vso skrbnostjo nastudirala s pevcii in orkestrom, tako da je dosegla v celoti muzikalna podoba izvedbe »Wertherja« pri premieri kakor tudi pri reprizi visoko raven. Obema dirigentoma je zelo dobro uspelo ustvariti ono ravnovesje med pevcii in orkestrom, kot si ga je bil skladatelj zamislil v partituri. Matačič, pod čigar taktirko je potekala izvedba premiere, se nam je pokazal kot izredno impulzivna in prepričevalna dirigentska osebnost, ki je vtil obilo svoje ognjevitosti in zanosne sile celotnemu izvajalskemu korpusu. Nepo-

nost. Tako v višinah mestoma ni dosegel popolne sproščenosti, a ponekod na f-mestih ob polni zasledbi orkestra tudi ni izstopal z ono prodornostjo kot pri premieri.

V vlogi Charlotte sta se nam predstavili dve mezosopraniški: Cvetka Součkova pri premieri in Sonja Drakslerjeva pri reprizi. Pevki razpolagata z dobrim glasovnim materialom in bosta še v nadaljnjem izpopolnjevanju dosegli lepe uspehe. Vsekakor so se njune vrline najbolj izkazale na dram. mestih in tako je obema najbolj uspelo kreirati svojo vlogo v III. sliki. Obe pevki pa sta vtili v svojo igro premalo mladostnega čara in zato nas nista mogli prepričati, da je Charlotta dvajsetletno dekle, ki združuje svojo materinsko ljubezen in resnobnost z vso nežnostjo in ljubkostjo mladosti. Součkova ima glas, ki je že sam po svoji temni barvi z žametasto prikrilostjo nekaj posebnega in ne izgubi niti v dramatičnih višinah svoje mehkości (prim. mesto nekoliko pred vstopom Wertherja na sceno v III. sliki). Pri reprizi sem dobil vtis, da se Drakslerjeva pevsko in igralsko vse do III. slike še ni docela sprostila. Tako prekrasna ljubezenska scena ob zaključku prvega dejanja ni dala popolnoma zaželenega učinka. Kljub temu pa je bila njena nadaljnja kreacija zadovoljiva.

Zofijo sta doslej peli Maruša Patikova in Sonja Hočevarjeva. Patikova je bila pevsko in igralsko neoporečna. Podala je odlično lik petnajstletne deklice, ki vnaša v dogajanje vedrino in smeh, s čimer se bolj izstopajo

SOLISTI

Rudolf Francel v naslovni tenorski vlogi Wertherja je na premieri od vseh pevcev najbolj ogrel občinstvo ter žel aplavz tudi pri odprti sceni. Pokazal je, da res v celoti zadovoljivo obvlada svojo vlogo. Lirična mesta — n. pr. »Ali je to resnica, ne varajo me sanje...« ob prihodu Wertherja na županov vrt, zaključna ljubezenska scena iz I. dejanja, Ossianova pesem v III. dejanju — je zapel z vso mehko zasanjanega in hrepene-

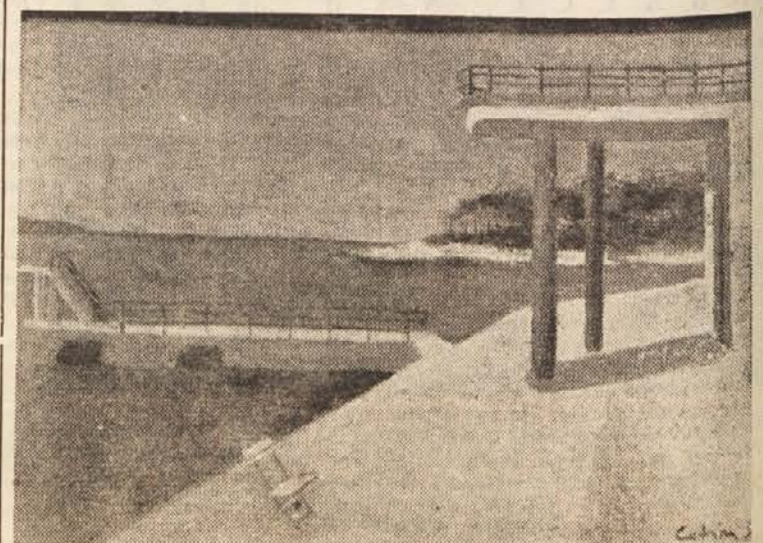
»Njihova zadnja noče je lmo vilga, v katerem igrano glavne vloge Jean Gabin in Marlen Robinson. Prvič igrata imenovana igralka skupaj v filmu.

Mladi slovenski slikarji v Beogradu

Še sedem likovnih umetnikov iz Slovenije je razstavilo svoja dela v galeriji ULUS na Terazijah. To je skupina, ki jo po eni strani veže pripadnost k isti generaciji, ker so vsi stopili v umetniško življenje šele zadnja leta, po drugi strani pa dovolj očitno odklon od dosedanjih poti v slovenski likovni umetnosti. Še več, njihova stremeljenja prihajajo vsekakor kot reakcija na umetnost njihovega okolja in se po svojih aspiracijah bolj vežejo na posamezne umetnike v tujini, ki so doslej v Sloveniji imeli malo ali pa nobenega vpliva.

Milan Berbuč se suče v sferi Picassa ali točneje Pignona, njegovega nadarjenega naslednika v Franciji, in morda poznejšega Gina Melonija v Italiji (»Večerni zvoki«). Toda pri njem ni to samo zunanji izraz, temveč resno doživljanje, ki je najizraziteje v »Mrtvi prirodi«, čeprav ta po učinkih ni tako prikupna kakor ostale njegove stvaritve.

Miro Cetin je šel v svojih delih, posebno v tistih z morja, po poti italijanskega slikarja Carla Carraja, ki jih je ustvaril po svoji tako imenovani »metafizični dobi«.

Mire Cetin: Kopaljšče

novani »metafizični dobi«. Cetin vnaša v tako pojmovanje, ki ni brez zveze z nadrealističnim stopnjevanjem strahu, svojstveno obravnavanje barve, iščeč jo bolj v soglasju s tem občutkom, kakor v kakršnem koli pokoravanju okusu.

Franco Peršin je v svojem prizadevanju očitno blizu razpoloženju obupa, brez romantike, patetike ali sočutja, ki ga je po vojni pokazal Bernard Buffet. Njegova najboljša slika »Delavnica« je temu zelo sorodna tudi po toničnem obravnavanju, medtem ko ima »Mrtva priroda« nekaj literarnega in sentimentalnega.

Marko Suštaršič reducira svojo interpretacijo prirode na temelje razumske ugotovitve, kar mu na videz daje značaj otroškega slikarstva in »naivnih« slikarjev. Toda v nasprotju z njimi deluje pri Suštaršiču zavestni element, ki v ves postopek vnaša rigorozno hotenje.

Marjan Tršar je po svojih akvalenih in grafikah edini, ki je soroden temu, kar pri nas alikajo. On občuti dramatično poezijo okolja in figur, medtem ko kaže njegova široka uporaba črne barve individualno strast.

Melita Vovk v svojih grafikah težko k apasionalni interpretaciji mest, skozi katere je potovala in se s tem srečno vključuje v skupino, ali celo k satiri, ki še ni povsem ločena od neobvozne karikature.

Drago Tršar, edini kipar, je v svojih aktih najbolj navdahnjen po Mariniju. Veliki vzornik in odlična interpretacija se kaže posebno v malom bronastem »Ženskem aktu«. Ta kipar ima vsekakor zanimivo osnovo za nadaljnja iskanja.

Pondariti je treba, da umetniki niso šli po poti najmanjšega odpora. Reakcija na domači ambient in duhovna sorodnost z nekaterimi stvaritvami v tujini hipno ne zbuja briljantnosti in ugodja. Njih umetnost in tista umetnost, ki jim je za vzor, utegne vzbuditi celo neugodje. Vismelnosti lepoti ali literarnim in gledališkim nagnjenjem postavljajo nasproti no-

Veselo in brez skrbi

Značilno za Walt Disneyjevo stvarjanje je, od njegovega prvega celovečernega risanege filma »Snegljčica« do zadnjega »Peter Pana«, da je v obdobjih med svojimi večjimi deli ustvaril vrsto manjvrednih glasbenih eksperimentov revij (nekakšnih naslednjic svojih prvih »lilly symphonies«), v katerih nastopajo poleg njegovih risanih junakov tudi živi ljudje. To smo videli že v »Treh kavalirjih« in sedaj v »Veselo in brez skrbi« in pri tem lahko ugotovimo, da so ti filmi le dobro prodajno blago, v katerih pa ne zasledimo umetniških kvalitiet niti značilne poezije, ki odlikuje Disneyjeva umetniška dela. Stilno neenotna, tako po vsebini in formi, so ta dela le barvna paša za oči, z vrsto »slagerskih« točk.

Film »Veselo in brez skrbi« razpada v dva dela: v zgodbo o malem medvedku Bongu, prirjeno po istoimenskem delu Sinclaira Lewisa in v storijo o ukradeni zlati harfi, ki jo trije junaki Mickey Mouse, racman Donald in Goofy rešijo iz rok viličana. V tem okviru uporabi Disney poleg živih igralcev, kot posebno tudi dve leseni lutki — Mac Carthyja in Mortimerja — trebahogovorca Edgarda Bergena.

Po »Snegljčici« in »Ostržku« Disney vse bolj zapada pod vpliv ameriškega stripa in sentimentalnega vulgariziranja (kot n. pr. v zgodbi o Bongu), ter v svojih delih šablonsko ponavlja prizore brez fantazije, ki je bila tako značilna za njegovo stvarjanje.

Aktivnost mladih hrvaških pisateljev

Okoli zagrebškega književnega časopisa »Krog« se zbira veliko število mladih pisateljev. Dvajset med njimi je stalnih sodelavcev časopisa, med katerimi izstopajo Nikola Miličević, Čedo Prica, Zlatko Tomičič, Irena Vrkljan, Bora Pavlovič, Miroslav Madjar, Milivoj Slavček in drugi.

Čeprav formalno niso združeni, tvorijo ti mladi književniki enotno skupino, katere aktivnost se ne omejuje samo na sodelovanje v časopisu. V zadnjem času organizirano in z določenim načrtom obiskujejo šole in ustanove, kjer berejo svoja dela.

Osnovni namen teh obiskov je, popularizirati časopis »Krog«, sicer nadaljnje izhajanje je bilo zaradi materialnih težkož se do nedavna prede, nadalje povezovanje mladih književnikov s šolami ter vzbujanje zanimanja za naše mlade pisatelje in literaturo sploh. Po vsakem nastopu imajo diskusije, ki so bile doslej zelo živahne in zanimive.

Doslej je ta skupina pisateljev obiskovala le zagrebške srednje šole, književno prireditve pa bodo tudi na drugih šolskih zavodih in fakultetah. Sodelavci »Krog« nameravajo prav tako obiskati nekatera druga mesta, kjer bodo imeli svoje prireditve v šolah, tovarnah in enotah JLA. D. O.

Kaj mislijo študentje...

Tretja letna skupščina Zveze študentov Jugoslavije ljubljanske univerze je uspešno končala z delom

Ljubljana, 14. nov. Študenti — delegati III. letne skupščine ZSJ se večeraj popoldne nadaljevali z delom v prostorih Ekonomske fakultete. Porazdeljeni so bili v treh komisijah. V politični komisiji so predvsem razpravljali okrog uveljavljanja ZSJ v našem družbenem življenju.

Najbolj vroče debate so se razvemale v komisiji za strokovna vprašanja. Vrsta nerešenih vprašanj okrog učnih programov na različnih fakultetah postaja že družben problem, saj je zaradi prenatrpanosti učnih programov in okorelega režima študija v državi danes 17.000 absolventov, ki so moralno in materialno popolnoma nezaščiteni. Predstavniki posameznih fakultet in združenj so ostro obsodili samovoljno razširjevanje učnih načrtov, saj študij v nekaterih strokah že tako traja do sedem let. Razen tega je komisija razpravljala še o ekskurzijah, učnih pripomočkih itd., predvsem pa o zaostrojitvi študijskega kriterija za člane ZSJ. Tak odnos do osnovne dolžnosti študenta kaže na to, da je delo študentske organizacije v vseh ozirih konstruktivno.

V ekonomski komisiji, ki naj bi proučila socialni položaj naših študentov, skorajda ni bilo udele-

ženca, ki ne bi sodeloval v razpravi. Komisija je ugotovila, da naj se ukine sistem otroških doklad in preide na sistem štipen-

nost nadaljnega usposabljanja na univerzi in visokih šolah, če za to izpolnjuje strokovne in moralno-politične zahteve. Hkrati s tem pa bi rešili tudi vprašanje dotoka študentov iz najbolj pasivnih predelov naše domovine. (Iz Suhe krajine ni niti enega študenta na univerzi!) Študentsko samoupravljanje v domovih in menzah naj se še naprej pogloblja. Upravičena je tudi zahteva po čimprejšnji dograditvi študentskega naselja. Dokaz, da je bilo delo vseh treh komisij plodnosno, je dopoldansko plenarno zasedanje skupščine, ki je ugotovitve in predloge vseh poročalcev komisij enodušno sprejela.

Dopolodne je obiskal skupščino stari prijatelj študentske mladine, član Izvršnega sveta LRS dr. Jože Potrč. Navdušen sprejet od delegatov je skupščini izrazil tisto priznanje, ki ji gre, saj je resnično ta skupščina kvalitativno in problemsko zares ogledalo visoke družbene zavesti napredne študentske mladine, ki borič se za novega človeka-intelektualca socialističnega, predstavlja pomemben korak naprej k skupnim ciljem, ki jih naša družba zasleduje. Podrobneje o tretji letni skupščini bomo še poročali.

Rado Jan

Tovariš Jože Potrč se je vedno zanimal za pravice naših študentov

Za bralke se nekaj posebej

Otrok in zdravstvena zaščita

Patronatna služba je premalo razširjena, pravijo, da zanjo ni dovolj strokovno izobraženega kadra

Visoka umrljivost otrok v naši državi ni samo medicinski problem, ki zanima le določene krog zdravstvenih delavcev, temveč družbeno zlo, ki zahteva odločne ukrepe. Glavni vzroki visoke umrljivosti naših otrok, zlasti dojenčkov, so materialna in kulturna zaostalost ter zdravstvena neprosvetljenost znatnega števila rodbin z otroki.

Zdravje otroka je treba zaščititi prvenstveno v družini, ne pa v bolnišnici. Prva naloga otroške zaščite je, vplivati na okolje, v katerem otrok raste, da se mu zagotove primerni higijenski pogoji, s čimer se bo zmanjšala nevarnost obolenja in umrljivost najneodpornije skupine otrok — dojenčkov — ter okrepljeno zdravstveno stanje in odpornost doraščajočih otrok in mladine.

V povojnih letih je naša država mnogo storila za zaščito otrok. 40 otroških dispanzerjev je pred vojno zajelo le 3,7% dojenčkov, medtem ko je leta 1952 128 dispanzerjev in 333 posvetovalnic zajelo 24,8% dojenčkov. Število mlečnih kuhinj se je dvignilo od 2 na 19. Sezidane so bile tovarne za konzerviranje mleka v prahu, v večjih mestih pa odprta središča za pasteurizacijo mleka. Namesto predvojnih pet domov za dojenčke in male otroke z 240 posteljami, je bilo leta 1952 19 domov s 1612 poste-

ljami za dojenčke in male otroke in 208 posteljami za matere. Obnovljena je mreža šolskih ambulanz in je njihovo število v letu 1952 preseglo predvojnega (96 v letu 1952 nasproti 90 v letu 1939). Število otroških postelj v bolnišnicah se je domala podnesetorilo: namesto 498 v letu 1939, jih je bilo 4380 v l. 1952.

Toda navzlic vsem dosežkom ukrepom nismo odpravili in nismo mogli odpraviti vzrokov visoke otroške umrljivosti. Zdaj je treba storiti korak naprej ter najti in uporabiti sredstva za odstranitev teh vzrokov. To naj bo skrb vse družbene skupnosti in predmet za široko razpravo, jaz pa želim na tem mestu naglasiti samo eno učinkovito sredstvo: patronatno službo, to je posvetovanje in pomoč materam pri negi, prehrani in rasti otrok po posebej za to usposobljenih zdravstvenih delavcev. Ta služba bi, kakor kažejo izkušnje v mnogih državah, dala odlične rezultate, toda terja tudi posebno skrb in napore.

Zaradi raznih okolnosti, posebno zaradi pomanjkanja strokovnih moči, večina otroških dispanzerjev ni mogla opravljati te naloge. Le izjemno obiskujejo zdravstvene sestre družine na domu. V vsaj državi je bilo leta 1952 69.529 obiskov. Ta številka je neznatna v primer-

javi z blizu pol milijona otrok, ki so se v tem letu rodili.

Po vsem tem namo rečemo, da množično patronatno službo

NASVETI

Umivalnike in banje, kjer se je nabralo nekaj apnenca, očistimo z raztopino kisa in soli. S tem jih večkrat izdrgnemo in zatem izplaknemo s čisto vodo. Če so madeži zastareli, bomo morali čiščenje s kislom in soljo večkrat ponoviti.

Steklene vaze očistimo z mešanico zrnatih soli in kisa. Potem pa jih umijemo v vodi in zdrgnemo z mehko krpo. Stekla na slikih najprej zbršimo, nato pa natremo s krpo, namočeno v alkohol. Zbršimo jih s krpo, ki ne pušča vlaken, najboljša pa je jelena koža.

Če so se na pokrovanih ključkah ali pipah pojavili rjasti madeži, jih zdrgnemo z volneno krpo, napoljeno z amonijakom. Nato pa jih umijemo in zbršimo do suhlega, nazadnje pa jih natremo s krpo, na katero ste namazali nekoliko vazeline.

Papirnate senenike najprej izprašimo, nato pa jih zdrgnemo z belo kruhovo sredico od zgoraj navzdol, ali s prav mehko radirko.

Košare iz vrbovih šib, slame, trstike ali bambusa, zdrgnemo s kurozno moko, nato jih izperemo s slano vodo, sušimo pa jih na vetru, da se hitro posušijo.

Poločena platno najprej očistimo, nato pa zbršimo z mehko krpo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali prav toliko mleka, čez nekaj časa jih zbršimo z vlažno krpo, nato pa s suho popolnoma posušimo.

Slamnik iz bele slame zdrgnemo z gobo, ki smo jo nalahko namočili v vodo pomešano z limonovim sokom. Če je slamnik nekoliko porumenel, ga nalahko posipamo z žveplenim cvetom, nato pa skritičimo s čisto krtico. Slamnik bo kakor nov.

Igralne karte očistimo s kosmom vate, namočenim v alkohol, nato pa jih prelkamo čez papir ali čez krpo s srednje vročim likalnikom.

NAJ VAS SPOMNIMO...

Iz starega in izrabljenega posteljnega perila lahko med drugim izdelamo tudi okusne namizne prte.

Iz še trdnih delov perila izdelamo kvadrate, v kakršni velikosti pač moremo, seveda morajo biti vsi enako veliki. Iz teh kvadratov sešijemo prt, kolikor velikega hočemo. Če narežemo 8 kvadratov, jih sešijemo trikrat po tri kvadrate, ali 4 x 4 ali po 5 x 5 kvadratov. Le-te po dolgem in povprek sešijemo s šivalnim strojem. Zaradi trdnosti pa prešijemo še na drugi strani. Nato v vsak kvadrat vvezemo cvet, šive pa izvezemo z barvno nitjo s posevnim vzhodom, širokim po 1 cm. Prav tako izdelamo tudi rob. Če nimamo barvne niti, lahko uporabimo za okras prta staro pisano obleko ali bluzo, posejano s cvetovi. Razrežemo ju na 5 cm široke poevne proge, ki jih našijemo preko šivov in ob robu.

pri nas še nimamo, da se patronatna akcija tudi prepočasno razvija, v nekaterih krajih pa celo nazaduje. Mi dejansko nimamo dovolj sredstev in ljudi, da bi čez noč ustvarili tak sistem. Toda, mislimo, da nam je doslej primanjkovalo odločnosti, da smo bili preveč skeptični in da je bilo nekaj odpora tudi v krogih strokovnjakov, ki svoje stališče opravičujejo s tem, da nezadostno pripravljenih žensk ne smemo pustiti na domove, kjer bi s primitivnimi nasveti kompromitirale zdravstveno službo, da pa je usposabljanje specialnega kadra dolgo in težavno delo. To je, točno, vendar pomanjkanje kadrov ne opravičuje, pač pa obtožuje. Naši dispanzerji in drugi pristojni družbeni forumi prav gotovo ne smejo čakati, da bodo že iz šole dobili sposobne sestre za patronatno službo, toda če bi se družbene in še posebej ženske organizacije resno zanimale za zdravstveno nadzorstvo otrok v družini, bi v svoji sredi gotovo našle dovolj žensk s potrebno izobrazbo in zdravstveno kulturo, z zadostno spretnostjo in ljubeznijo za to delo ter temu polklicu zagotovile dostojen ugled.

Ko bodo pri tem delu angažirane naše najboljše ženske (in to je poklic, vreden najboljših žensk), ne bo več težko z raznimi šolami, tečajji in strokovno literaturo postopno nuditi jim tudi potrebno strokovno izobrazbo.

Dr. Marija Gasić

Karamelne palčke

Četril kilograma sladkorja stresete v dobro pomito kozico in jo postavite na ogenj, da se sladkor raztopi. Ko je sladkor raztopljen, dodajte četril kilograma zmletih orehov ali mandljev in jih zmesajte med sladkor tako, da ga orahji popolnoma vzkajajo. Nato odstavite in počakajte, da se zmes popolnoma ohladi. Ohlajene orehe s sladkorjem zmeljite na strožku za orehe. Posebej v kozici pa zvrkljajte 6 rumenjakov, četril kilograma sladkorja in četril kilograma masla. Vse skupaj zmesajte in počasi segrevajte na ognju. Ko zmes maslo popolnoma raztopi, dodajte zmlete orehe in mešajte v kozici tako dolgo, da se zmes odloči od kozice. Nato vzemite oblat in ga namažite z vročo zmesjo. Razgrnite po oblatu tako, da bo debelina povsod enaka. Nato prekritje z drugim oblatom in zmes obteljite z desko. Drugi dan, ko bo karamel popolnoma strignil in ohlajen, ga narežite na palčke, v kakršni velikosti želite. Pečivo shranite v dobro zaprti skatli, kjer se zelo dolgo drži.

Jabolčni narastek

V gosto testo zamešamo: dve jajci, pol žlice moka, 3 dkg sladkorja in toliko mleka, kolikor zahteva moka. Testo tudi primerno osolimo. Nato v pekaču razdelimo 5 dkg masla in ko je vroča, stremo na njo testo. Praženec počemo v pečici, da postane svetlo rumen. Nato ga razdelimo in mu dodamo 6 majhnih naribanih jabolč. Preden jabolka naribamo, jih olupimo. Praženec premešamo z jabolki in ga še četril ure v pečici bolj dušimo kot počemo. Ko ga serviramo, ga posipamo še s sladkorjem.

IZ LEPEGA KARIRASTE-GA BLAGA SI NAPRAVI-MO OBLEKO. KAKRŠNO KAZE SLIKA. OBLEKA BO PRIMERNA ZLASTI ZA MLAJŠE ŽENSKE

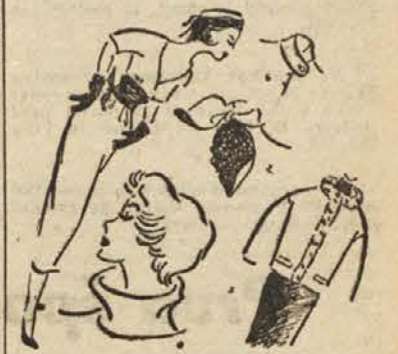
Obnovimo stare obleke

»Moda je lahko lepa, praktična in privlačna,« ugovarja marsikateri izmed nas, »a kaj, ko si ne morem privoščiti nič novega. Kopicu denarja so nam pogoltnile počitnice, zimski nakupi pa tudi šolske knjige naših malčkov niso bile zastoj. Razen tega potrebuje hčerka nove čevlje in mož zimski plašč. Moja garderoba bo pač žal morala še čakati.«

Take in podobne besede slišimo često. Na naših skicah vam bomo pokazali nekaj idej, kako lahko s skromnimi sredstvi obnovimo našo garderobo.

1. Preprosti obleki z ozkim krilom dodamo širok draperjan pas primerne barve. Iz enakega materiala in barve je tudi pokrivalo.
2. Lanskemu kostumu bomo napravile krznen šal, podložen z blagom kostuma.
3. Z novim kelihastim ovratnikom na gladki obleki ali pu-

loverju bomo dosegle velik učinek.

4. Majhen ovratnik iz pikeja bo primeren za marsikatero obleko.
5. Kostum s kuli-jopico dobi ovratnik in rob ob gumbih iz ozelota ali imitacije.

Med letnim in zimskim športom

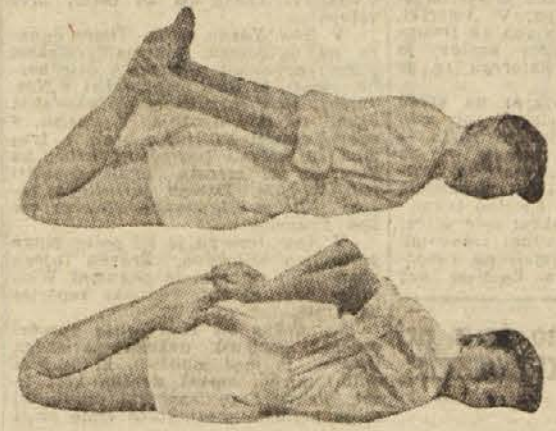
Čas letnih športov in množičnega gornišstva je pri kraju, bele opojnosti pa še ni. Prav ta vmesni čas pa lahko kvarno vpliva na vašo gibčnost in dobro razpoloženje, če ne boste poskrbele, da ju s premissijeno telovadbo držite stalno na višini. K temu pove še moda, da so

lepe, vitke noge in sloko telo visoko čislani lastnosti. Da vam pomagamo uresničiti te težnje, vam v besedi in sliki nudimo nekaj nasvetov za telovadbo, ki se bodo nekajkrat vrstili v naši prilogi.

Pa začnimo s prvo vajo:

Ležite na trebuh, telo čimbolj zravajte, glavo obrnite v stran, noge stisnite skupaj, upognite kolena in z rokami zagrabite za gležnje. To je odlična vaja za obliko kolena, trebuha in stegen.

V enaki drži zgrabite za konce prstov in pritisnite meča čimbolj tesno na stegna, tako da boste s petami in podplati dosegli zadnjico. S tem se krepijo mišice stegen.

Pestrost naših gredic

PETERŠILJ POZIMI

Peteršilj, rabimo pozimi prav tako kakor poleti, zato je dobro, da mislimo na to sedaj, dokler je čas. Zato moramo peteršilj posaditi v zaboječke ali pa v kakšne druge posode, ki imajo primeren odtok za vodo. Zelo se je obnesel lonec za peteršilj, kakršnega kaže risba. Loncec je iz gline in je ob straneh preluknjan, da ima večjo površino za saditev peteršilja. Sadimo tako, da skozi luknje porinemo peteršiljeve korenine, ki jih sproti zasujemo z zemljo. Za saditev izberemo mlade in ne predolge korenine, ki so v najlepši rasti. Loncec postavimo v kuhinjo k oknu in skrbimo za primerno vlago. Zalivati moramo zelo previdno, ker preobilna vlaga pospešuje gnitje. V kolikor pa se sicer pojavijo rumeni in nagubiti listi, jih moramo takoj odstraniti, da gniloba ne pride z listov na korenine.

Kdor pa ima na vrtu dovolj peteršilja, mu ga ni treba preajati in prenašati v kuhinjo, temveč ga kar na gredi zavaruje pred snežno odejo. V ta namen napravimo ob robovih gredice ogrodje iz lat. Na to namečemo

smrekovih vej ali pa kaj drugega. Brž ko nastopi mlačje vreme, četudi sredi zime, odstranimo ve-

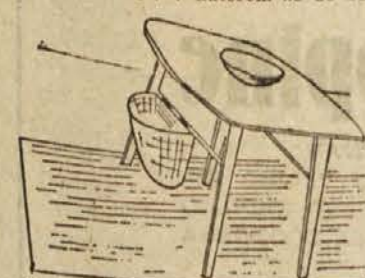
je, da peteršilj lahko raste. Streho med zimo nekajkrat odstranimo in nato spet pokrijemo, da ostane peteršilj čimbolj zelen. Ne smemo pa pustiti na prostem zelene, ki jo zato posadimo ali v klet ali pa v primerno velike zaboječke. Gnitje uspešno preprečujemo z ogljenim prahom. O. M.

Mrežica za vaze

Včasih kljub najboljši volji ne moremo lepo urediti cvetlice v vazli. Zlasti kadar hočemo dati v vazo le nekaj cvetlic, bo grlo navadno presiroko in cvetlice bodo neurejeno visule v vazli. Da to izboljšamo, naredimo iz tanke žice mrežico, kot kaže slika. Mrežico položimo v grlo ali na vrh vaze.

Košček za drobnarije

Za gospodinjinske drobnarije, pletenje, šivanje ni nikdar primernega prostora. Kupite si košek, ki ga dobite v trgovinah s suho robo, ga poharvajte v ustreznih barvi in ga pritrdite na mizico, kakor kaže naša slika. Morda imate kakšen bolj primeren prostor, stol, omarico ali kaj podobnega. Če boste uporabljale košek za pletenje, v katerem se bo od-

viljal tudi klopčič, košek oblecite na notranji strani s tkanino. Pristite ga samo na zgornjih robovih, da ga boste lahko obrnile, kadar bodo na njem smeti. Košek pa boste imele lahko tudi za knjige, časopise in za druga malenkosti.

Srečna in okrnjena mladost

Prej našo stanovanjsko hišo je zmeraj kot na kakšnem otroškem igrišču. Kako tudi ne. V 24 stanovanjih je kar 40 otrok, pa če se jih vsaj polovica pripodi na dvorišče in če se jim pridružijo še otroci iz sosednjih hiš, jih je za celo vaško vojsko.

Česa vsega ne počnejo! Poti pred hišami, njihova okolica, vrtovi, vozovi — vse jim daje nenehne vire zaposlitve, iger, zabave, skratka pomeni jim pol življenja. Koliko iznajdljivosti, domislekov, enkratnih idej, sposobnosti je v njihovih igrar.

Čeprav je sleherni izmed otrok nekako svojski, ima vendar večina nekaj skupnega: vedri, razigrani, tovariški in odkriti so. Ta ali oni se »odlikuje« z večjo robotostjo, oni je bolj miren, tretji spet velja za največjega razgrajca. Vendar je večina otrok ljubkih, prisrčnih in če jim utegneš z razumevanjem prisluhniti, boš vendarle našel v večini izmed njih tisto pravo otroško nepokvarjenost, ki te osreči.

Kar pogledjmo malega Janezka. Se tri leta nima, pa skoraj nič ne zaostaja za pet- in šestletnimi

vrstniki. Zdaj se vključil v vrsto korakajočih; jih vneto posnema, prav tako glasno vpije in poje kot oni, jih lovi, se udeležuje »krajce hruške«, pri čemer je najraje hud čarovnik, obeša se na vozove in podi za kolesarji; kadar pa se igra prevrže v pretep, kdo bi tajil, ima tudi že izkušnje večjih otrok, krepko vrača prežete udarce in že dolgo je od tega, ko je jokaje hodil k mami in starejšima bratcema iskat tolažbe in zavetja.

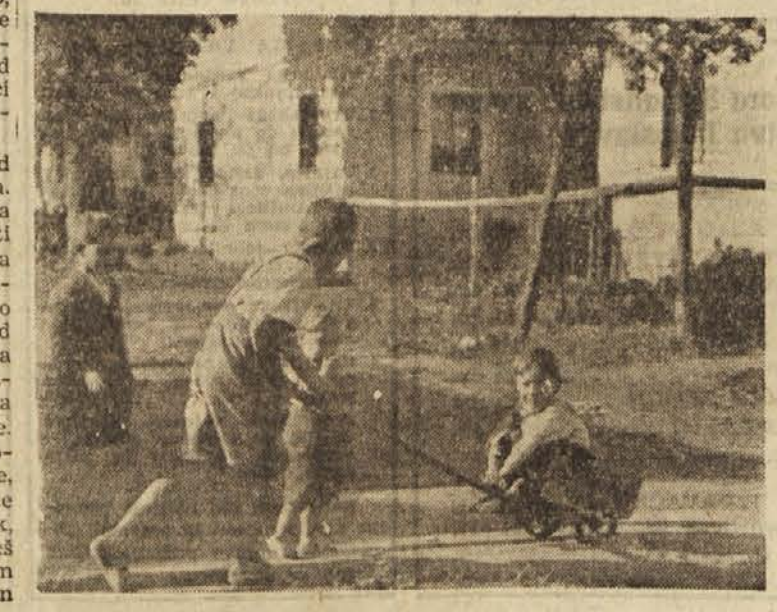
Toda ozirno se za enim izmed tistih otrok, ki niso kot večina. Že na prvi pogled se mala Nina razlikuje od večine. Tako mati kot služkinja nenehno skrbita zanjo, jo vodita za roko na sprehod, dedek in babica bdita z vso ljubeznijo nad njo. Vsak izmed njih ji izpolni sleherni željo, a tega, kar bi ji dala družba vrstnikov, ji ne morejo dati. Mala Nina le redko zalde med otroke. Kadar pa vendarle pride, ljubosumno varuje svoje lepe igračke, jih nikomur na posodi, boji se družbe glasnih, razigranih otrok, ki jo iz igre sami izključijo, češ saj se ne zna niti igrati. Potem se vrne k materi, ki utolaži njen

glasen jok — in jo še redkeje spusti med »tolpo divjakov«.

Opazujmo le smeh, ta najbolj pristen izraz razpoloženja, teh dveh otrok. Janezku se smejejo očke, lica, ustka — kar pogledaš ga, pa si še sam ves veder, pra-

vijo o njem. Nino vidimo mnogo redkeje smejeti se, za svoja leta se zdi prerena preveč odrasla, o njej skoraj podvomiti, če se zna otroško, prav od srca nasmejati.

Fantiček je kot vrabček; ob vsakem vremenu je pred hišo, vse leto zagorel, rdečeličen, kot posebej zdravje. Nežno bela polt deklice ne govori o utrjenem otroku. Kako tudi; ob hladnem vremenu ne zapusti nikoli stano-

vanja, malo močnejše sonce bi ji utegnilo škodovati, v mrazu bi se tako lahko prehladila — a starši in stari starši se zanjo tako zelo bojijo! Morda ji res nudijo vse, kar si želi — a nečesa ji ne dajo: prave, vsele, srečne mladosti, preko katere bi samostojno stopila v življenje.

Kot lepa lutka je. Vsa v sveže zlikanih gubah, čipkah in v vsem, kar je lepega in nežnega. Janezkova kolena so večkrat blatna kot čista, hlače nosijo zdaj sledove blata iz luž, zdaj prahu, drugič spet sledove hudih bitk. Njegova mati res prenekaterokrat zavzdihne: spet bom do pozne ure šivala, prala, likala. A naj se deček naučije prostosti, naj se naskaka, naj ima lepo mladost. Saj bo kar mimogrede postal fant, a upam, da bo fant na pravem mestu. — Ko mu položi trudno, a vendar vedro glavico na blazino, ji čeblyaje pripoveduje o svojih velikih doživljajih dneva. A kaj kmalu ga premagava utrjenost in vseh dolgih 10 ur si nabira sile za nov, veder dan mladosti. — Ninici pa se obeta nov dan, ko bodo njeni svojci spet skrbno bdeli nad njo, jo negovali in nosili po rokah — a ne bodo ji omogočili, vključiti se v družbo otrok — tja, kamor edinole spada.

DANAŠNJI ŠPORTNI PROGRAM

LJUBLJANA
od 9. ure dalje mladinsko državno prvenstvo v odbojki. Dvorana na Taboru;
ob 10: na letnem telovadišču v Tivolju gozdni tek za smučarje-tekače

I. ZVEZNA LIGA
Beograd: Radnički 1: Rabotnički, BSK 1: Lokomotiva, Sarajevo: Sarajevo 1: Crvena zvezda, Zagreb: Dinamo: Odred, Skoplje: Vardar: Partizan, Osijek: Proleter: Hajduk, Subotica: Spartak: Vojvodina.
II. ZVEZNA LIGA
Banja Luka: Borac: Napredak, Sabac: Mača: Zeleznicar (S), Cetinje: Lovcen: Buducnost, Zagreb: Zagreb: Velez, Sibenik: Sibenik: Branik.
HRVATSKO-SLOVENSKA LIGA
Split: Segesta, Slaven: Tekstilac (V), Kvarner: Metalac, Sloboda: Lokomotiva.
SLOVENSKA REPUBLIŠKA LIGA
Vzhodna skupina: Proletarec: Kovinar (S), Zeleznicar: Celje, Drava: Nafta, Aluminij: Subota, Rudar (T): Rudar (V).
Zahodna skupina: Jesenice: Odred B, Piran: Slovian, Aurora: Krim, Postojna: Zeleznicar.

PO X. IN PRED XI. KOLOM ZVEZNE LIGE

Začetek finiša

NAPAD ALI OBRAMBA

Zadnja dva tedna smo gledali več tekem, na katerih so slabša moštva izvajala obrambno taktiko. Izraelski nogometaši so se s takšno igro uspešno zoperstavili našemu državnemu moštvu. Tako sta protelo sredo izvrstno zaigrala Vardar in Radnički. Tudi ta dva sta se dobro branila, vendar pa sta tekmo izgubila.

USPEH SE DOSEŽE Z NAPADOM
Izkušnje so pokazale, da ni moč doseči uspeha z obrambno taktiko. Igrati ves čas samo z dvema ali tremi napadalci, odbijati žogo na slepo, kar najbolj daleč od gola, streljati nalahko v out, zadrževati igro na vse mogoče načine, ni niti koristno in tudi ne športno. Plod takšnega načina igre je vselej negativen.

FINIS SE JE ZAČEL
Danes se nadaljuje tekme za prvenstvo zvezne lige. Do konca jesenskega prvenstva so samo še tri kola. Začel se je finiš.

Lajoš Engler

BO DANES PETDESETIČ NASTOPIV V DRŽAVNI KOŠARKARSKI REPRZENTANCI

Lajoš Engler, močnejši, umirjen, borben in zelo fair branilec naše državne reprezentance, bo danes na tekmi proti Belgiji petdesetih obkolil državni dres. Spet bo branil barve naše države. Po Stjepanu Bobeku je naš drugi športnik, ki v teh dneh doživlja to radost.

več kot petdesetkrat nastopili v državni reprezentanci. To so Gec Demšar in Loci, ki so igrali po 64, in Marjanovič s 60 nastopi v državni reprezentanci. Engler je peti po vrsti. Doslej je za državno reprezentanco dosegel 124 košev.

Šahovske novice

Beograd, 14. nov. (Tanjug) Mednarodnega šahovskega turnirja v Beverliju, ki bo trajal od 2. do 10. januarja 1954, se bo udeležilo 10 šahovskih mojstrov. Šahovska zveza Jugoslavije je predlagala Pircn za našega zastopnika na turnirju, ker Fuderer ni mogel sprejeti povabila zaradi udeležbe na šahovskem turnirju v Saarbrücken.

Na ženskem šahovskem turnirju bo sodelovala naša šahistka Bačičeva.

Pred odhodom domov so nekateri udeleženci turnirja kandidatur v Zürichu odigrali simultanke. Reshewsky je v Zürichu proti 40 nasprotnikom dosegel 32 zmag, 7 remijev in 1 poraz. Keres je v Luzernu proti 30 nasprotnikom dosegel odlični rezultat: 28 zmag in 2 remije. Kolov je v Rapperswilu 34 partij dobil, 5 remiziral in 1 izgubil. Brodski je imel tri dobe v Baselu, kjer je a svojo priljubljeno gambitno igro proti 23 nasprotnikom dosegel 12 zmag, 12 remijev in 1 poraz.

Na pravkar končanem prvenstvu Španije je zmagal mednarodni mojster Toran s 16,5 točke iz 19 partij pred Rodrigom 13. Diez del Corral in Puig 12,5 itd.

Na zadnjem mladinskem prvenstvu Amerike v Kaiteriju je zmagal 17-letni Saul Yarmark.

MLADINKE PARTIZANA (NOVO MESTO) DRŽAVNE PRVAKINJE

Ljubljana, 14. nov. Danes popoldne se je v dvorani na Taboru pričelo mladinsko odbojkarstvo državno prvenstvo. V prvi igri je ženska vrsta

novomeškega Partizana v petih setih premagala zagrebško Mladost in s tem osvojila državno prvenstvo. Beograjski Partizan ni prišel na prvenstvo, čeprav se je zanj kvalificiral. Pri mladineh je zemunsko Jedinstvo v treh setih premagalo Mladost iz Zagreba.

ODBOJKA

Tehnični rezultati: ženske: Partizan (Novo mesto): Mladost (Zagreb) 3:2 (15:10, 12:15, 15:13, 12:15, 17:15); moški: Jedinstvo: Mladost 3:0 (15:10, 15:15, 15:12).

Športna tekmovanja v Tednu pošte

V Tednu pošte je športno društvo »Pošta« organiziralo turnirje v odbojki, šahu in namiznem tenisu. V odbojki je prvo mesto osvojila Ilirija s štirimi točkami pred Poštarijem 2 in Elektra 0 točk. Rezultati: Pošta: Elektra 3:1, Ilirija: Pošta 3:0, Ilirija: Elektra 3:1.

Sao Paulo — Na mednarodnem plavalnem tekmovanju v Sao Paulu so bili doseženi naslednji rezultati: 200 m prosto: Moore (ZDA) 2:09,4; 100 m prano: Klein (Nemčija) 1:07,8; 200 m hrbtno: Bozon (Francija) 2:32,2.

Poskus velike prevare v zvezni boksarski ligi

Registracija igralca Vojvodine Veselinovića je razgibala številna nogometna vodstva. Vojvodini pa odzveva dve točki. V zvezni boksarski ligi pa se je pripetil neprimerno huji prekršek. Član zvezne lige Jedinstvo iz Zemuna je nastopal na prvenstvenih tekmovanjih s 6 boksarji, ki so bili nepravilno registrirani.

že leto dni niso tekmovali za Lokomotivo. Na ta način so imeli pravico nastopati v najkrajšem času za nov klub, Jedinstvo je nazivlje ne-točnim podatkom in nepravilni registraciji svojih boksarjev vendarle nastopalo s nimi na vseh letošnjih prvenstvenih tekmovanjih.

Prva športna radijska reportaža na svetu

Konec junija 1921. se je v nekem pristanišču Georges Carpentier došel najslavnejši francoski boksaar vzkral na ladjo, ki je krenila v ZDA. Jacku Dempseyu, tedanjemu absolutnemu svetovnemu prvaku, naboli. Točno dve leti prej si je z zmago nad Villardom Dempsey zagotovil naslov svetovnega prvaka. Bil je 23. nasampion od 1891. leta, odkar so se boksalci po novih pravilih. Sedem let — do 23. septembra 1926. — je Dempsey ponovno nosil naslov najboljšega boksaarja na svetu. V Philadelphiji je pred 120.757 gledalci, kar je rekord v zgodovini boksa, klonil pred Tunneyem in posledje so ni nikdar več dvignil na lestevici najboljših boksarjev. Vendar ga je pridobljena slava privedla celo v ameriški senat.

Kako so 2. julija 1921 prenašali po radiu boksarski dvoboj Dempsey - Carpentier

bi izvedli radijski prenos, je večina odklonila, pa tudi posemehovali so se ji. White in Sarnow sta vztrajala. Na razpolago sta imela male primitivne amaterske postaje, kar ni obetalo kakšnega večjega uspeha, katerega sta si želela. Zagotoviti sta si morala močnejšo oddajno postajo, kar je bilo povezano s silnimi težavami. Na areo je nekdo dognal, da bo dobilo mornariško ministrstvo v tistih dneh novo močno oddajno postajo za svoje potrebe. White in Sarnow sta po mnogih prošnjah dobila to radijsko postajo. Dovoljenje je podpisal Franklin D. Roosevelt, tedanji državni podtajnik v mornariškem ministrstvu, kasneje predsednik ZDA.

ringu... Z enim skokom je Carpentier prešel v vrvi in se pojavil z žarečim obrazom v ringu. Ogromen je bil sivo, črno obrobjeno haljo. Roke je imel bandažirane. Novi vzkliki, prav tako močni kot poprej, so sprejeli Dempsey. Videti je bil mnogo večji in mnogo težji. Njegova ramena in krepke roke, njegova temna polt so vzbujali vtis izredne moči. Slabo obrta brada je dajala njegovemu obrazu še močnejšo izrazitost... Nasprotno pa je bil Carpentier videti skoroda nežen s svojo svetlo poltjo in plavimi, na kratko ostrizenimi lasmi...

WHITE TRIUMFIRA

Prvi je napadel Carpentier. White, ki je bil sam navdušen, je znal navdušiti tudi druge, takrat dokaj

redke in maloštevilne radijske poslušalce. Dempsey je prihajal v protinapade, Francoz je bil hitrejši in preciznejši, toda njegovi udarci vendar niso mogli zrušiti svetovnega prvaka... Dempseyu je brada krvavela. V drugi rundi je Carpentier začelo

krvaveti iz nosa. Francoz je zgrešil in prišel v klinč. Zatem je Carpentier bliskovito bil nasprotnika. Imel je prednost.

White je triumfiral. Kakšna šudovita borba, kako hvaležna prilika za poslušalce! Tretjo rundo je dobil Dempsey. »Brž ko je udarec na gong naznanil začetek četrte runde, je začel Dempsey besno napadati. Napravil je vtis, da hoče z nasprotnikom čimprej opraviti, zadal mu je desni udarci z desno in levo. Carpentier se je vellešno branil, toda Amerikanec je v tistih minutah na en udarec odgovoril s štirimi. Prednost močnega je bila preodbitna. Samo čudovita energija je Francozu omogočala, da je vztrajal do konca. Z zadnjimi napori je Carpentier še napadal, vendar ga je dvojni udarec v želodcu vrget na tla. Opri se je na eno koleno, medtem ko je sodnik štel sekunde. V ogromni dvorani je razburjenje doseglo vrhunec. Vsi gledalci so na nogah. Ko je sodnik prišel do »devete, se je Francoz dvignil, toda ponovni dvojni udarec v brado, ki je bil sila močan, hkrati pa chroche v pleksus, ga je znova vrget na tla. Tokrat se ni več dvignil. Carpentier je bil premagan s knock outom.

NAPORI SO OBRODILI SADOVE

White je upravičeno triumfiral. Njegovi napori so obrodili sadove, zlasti zato, ker je Dempsey, ljubljene Amerike, ponovno triumfiral. »To je bil najsenzacionalnejši večer v mojem življenju,« se je spominjal kasneje sloviti francoski pianist Doucet. »Nikdar ga ne bom pozabil. Padel je Amerikanec je bil močnejši. Žensko so glasno jokale... Amerikanec je vzel Carpentierja v naročje, kot da bi dvignil otroka, in prenesel v kot. Ko smo odhajali iz dvorane, smo tudi mi jokali...« V Parizu... ko je z letala padla modra zvezdica, ki je oznažala poraz, so se solze zabledale v očeh večine prisotnih. Amerika je slavila Dempseyovo zmago. White, prvi radijski športni reporter, je slavil svoj prvi uspeh. V mestu Amerikanec, v solzah Julija 1921., rodila športna radijska reportaža. Radivoje Marković

SMUČARJI, POZORI!

Ponovno smo odprli svojo montažno delavnico kjer strokovno in solidno montiramo in popravljamo vse vrste smučarskih rekvizitov. PLANICA-SPORT, Ljubljana, Likozarjeva šte. 10 tel. 23-396, 21-713

DPD »SVOBODA« — POLJANE PRIREDI V PONEDELJEK, 16. NOVEMBRA OB 20. URI SVEČANO AKADEMIJO

V POČASTITEV VOLITEV V LJUDSKO SKUPŠČINO. AKADEMIJA BO V SENTJAKOVSKEM GLEDALIŠČU

V torek, dne 17. novembra, bo ob 19.30 predavanje iz cikla »Naše šolstvo«

»O NEKATERIH ZNAČILNOSTIH OBVEZNEGA ŠOLSTVA MED SLOVENCI«

Predava prof. Milan Vrtačnik v dvorani I. drž. gimnazije v Vegovi ulici 4, I. nadstropje

INDUSTRIJA MOTORJEV — RAKOVICA PRI BEOGRADU Tel. 56-301, lokalno 18

razpisuje natečaj

za sprejem 10 strojnih inženirjev in 15 strojnih tehnikov

Vsa pojasnila daje personalni oddelek industrije motorjev od 13. do 15. ure. Rok za vlaganje prošenj je do 25. nov. 1953 4990

V založbi Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

so izšle iz tiska naslednje brošure:

- RAZVOJ NAŠE INDUSTRIJE 25 din
PUTEVI RAZVITKA NAŠE POLJOPRIVREDE 25 din
IZGRADNJA I RAZVITAK NAŠEG SAOBRAČAJA 20 din
PROSVETA V FNRJ 20 din
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U FNRJ 20 din
POLOŽAJ ŽENA U FNRJ 25 din
SOCIJALNA ZAŠTITA U NAŠOJ ZEMLJI 20 din
STARANJE O DECI U JUGOSLAVIJI 20 din

Brošure so tiskane v cirilici in latinici
Naročila pošiljajte na naslov: IZDAVAČKO PREDUZEČE »KULTURA« — Beograd, Kardeljeva 29. Telefon 24-011. Tekoči račun št. 102-T-77 4685

TEHNIČNA TRGOVINA

»CHEMO«, LJUBLJANA IMPORT — EXPORT Titova cesta 50

sprejme takoj:

- 1. Glavnega računovodjo z večletno prakso v trgovski stroki.
2. Trgovskega potnika, ki ima veselje do kemične stroke. Potoval bo po Sloveniji.
3. Tajnico, vestno in zanesljivo z znanjem strojepisja, stenografije in nemškega jezika. Prednost imajo člani ZK.
4. Kemika-tehnika z daljšo prakso. Zaželjena je tudi trgovsko-komercialna sposobnost.
5. Trgovskega pomočnika, večšega delovnega stroka. V postev pridejo tudi priučeni.
6. Blagajnika za prodajalno. Prednost imajo izučeni v trgovski stroki.
7. Trgovskega valenca, ki ima veselje do kemične stroke — Predpogoj poštenost in nižja srednja šola.

Reflektanti naj pošljejo ponudbe z referencami in osebnimi podatki na upravo podjetja. Ostali pogoji po dogovoru.

Veletrgovina »PREHRANA«

LJUBLJANA — TITOVA CESTA 15

OBVEŠČA VSE KMETIJSKE ZADRUGE, EKONOMIJE IN OSTALE GOSPODARSKE USTANOVE, DA IMA STALNO NA ZALOGI

oljne tropine

PO NAJNIZJIH DNEVNIH CENAH. OLJNE TROPINE VSEBUJEJO VELIKO BELJAKOVIN IN SO PREIZKUŠENO REDILNO SREDSTVO. — POSLUŽUJTE SE UGODNEGA NAKUPA PRI NASI!

DNEVNE NOVICE

VAŽNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice-Borba«, nočni urednik ima telefonsko št. 23-261. Reševalna postaja, Zaloška 25, tel. 22-444.

OBJAVA

Pozivamo vsa državna kmetijska podjetja, gospodarstva in zadržne organizacije, državne zavode, urade in ustanove ter posamezne državljane, ki uporabljajo kmetijska zemljišča, ki so last Splošnega ljudskega premoženja na območju MLO Ljubljana, da jih prijavijo »Upravi nepremičnin MLO« v Ljubljani, Kotnikova ul. št. 16, najkasneje do 21. decembra 1953.

Prijava mora vsebovati podatke, predvidene v Pravilniku za vodenje evidenc o kmetijskem zemljiškem skladu SLP (Ur. l. FLRJ št. 42/53).

Koristniki zemljišč, ki imajo zakupne pogodbe z Upravo nepremičnin MLO, so oproščeni prijave. Koristniki zemljišč last SLP, ki goranje prijave ne bodo podali, bodo kaznovani po št. 16. čl. pravilnika s kaznijo do den. 10.000.

Vse informacije daje Uprava nepremičnin MLO, Ljubljana, Kotnikova 16 (telefon št. 20-194) med 7. do 9. uro.

Komisija za organizacijo evidenc kmetijskih zemljišč SLP pri MLO glavnega mesta Ljubljane

Uprava elektroenergetskega sistema Slovenije v Ljubljani je z vsemi svojimi oddelki preselila v nove poslovne prostore v

HAJDRIHOVI ULICI št. 2, II. nadstropje, t. j. ob Tržniški cesti v bližini Tobane tovarne, kjer prične z rednim poslovanjem v ponedeljek, dne 16. novembra 1953.

Nova telefonska zveza na hišno centralo je: 23-448, 21-498 in 21-522. Poštni predal: Ljubljana 252.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov priredi v torek, dne 17. novembra 1953 ob 16. uri ogled Zavoda za preiskavo materiala in konstrukcij, Zbirališče na križišču Titove in Dimitrove ulice. Vodi in razlaga direktor Zavoda ing. Turšček Viktor. Vabljeni.

O. Pankovca razstava v Moderni galeriji se neooz zapre. Ljubljanski kinematografsko podjetje predvaja danes ob 10. uri dopoldne v kinu Unkon premiero ameriškega barvnega filma »Amerikane« v Parizu. Predprodaja vstopnic od 9. ure dalje. Čisti dobiček od te predstave je namenjen za volilni sklad.

Narodni muzej v Beogradu (Trg Republike) je odprt ob sredah, četrtkih, sobotah in nedeljah od 9. do 13. ure, ob torkih in petkih pa od 17. do 21. ure. Ob ponedeljkih je muzej zaprt. Kolektivne obiske prijavitte dan prej na telefon št. 20-178.

PREDAVANJA

Biološka sekcija vabi na predavanje v torek, 17. novembra ob 20 uri v fizikalni predavalnici univerze vse biologe, agronome, gozdarje in študente teh strok. Predavali bo prof. ing. Ciril Jeglič o simpozijih istovrstnih, ki vzbujajo našo pozornost. Prirodoslovno društvo priredi v torek, dne 17. novembra ob 20 predavanje akademika prof. dr. J. Hajdriha: Odnosi med zaradi in predniki. (Haeckelov temeljni biogenetski zakon). Predavanje bo v predavalnici Prirodoslovne fakultete, vhod iz Gosposke ulice. Predprodaja vstopnic pri vratarju univerze.

KONCERTI

Igor Ozim bo koncertiral 25. novembra. Pri klavirju Hilda Horak-Casova. Vstopnice v koncertni poslovalnici jutri od 16. ure dalje.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA. Nedelja, 15. nov. ob 20: Salacrou: »Tak kakor vsi. Izven in za podeželje. (Raoula igra Vladimir Skrbinšek). Ponedeljek, 16. nov.: Zaprt.

OPERA. Nedelja, 15. nov. ob 19.30 Dvofak: »Rusalka«. Izven in za podeželje. Ponedeljek, 16. nov.: Zaprt.

NAJBOLJŠE BATERIJE SO znamke »ZMAJ« Ljubljana

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaza. Nedelja, 15. novembra ob 16 in 20: J. Zemljan: »Odočitev«. Gostovanje v Kopru.

Ponedeljek, 16. novembra ob 20: J. Zemljan: »Odočitev«. Zaključena predstava za red TSS I.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana — Mestni dom. Nedelja, 15. nov. ob 15.30: Tavčar-Marinc: »Otok in Struga«, popolnanska predstava. Izven. — Ob 20: Tavčar-Marinc: »Otok in Struga«, večerna predstava. Izven.

Ponedeljek, 16. nov. ob 16: Tavčar-Marinc: »Otok in Struga«, zaključena predstava za gimnazije. Glede na izredno zanimanje bosta v nedeljo dve predstavi, popoldne ob 15.30 in zvečer ob 20. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 20-923.

OBRITNSKO GLEDALIŠČE Komenskega ulica. Nedelja, ob 20: »Peggy, srček moj«, repriza. Blagajna 2 uri pred pričetkom predstave!

MESTNO LUTKOVO GLEDALIŠČE

Marionete Levstikov (Sentjakobski) trg. Nedelja, 15. novembra ob 11: Malik: »Zogica Marogica«.

Rožne lutke Resljeva cesta 28. Nedelja, 15. novembra ob 17: Karsch: »Težava Peteriščkovne mame«.

Ponedeljek, 16. novembra ob 13.30: Prodaja vstopnic za popoldansko predstavo od 11.30 do 12.30 pri blaginji Mestnega gledališča v Gledališki pasazi in pol ure pred predstavo pri obeh gledaliških blaginjah.

KINO

KINO »UNION«: Amer. barvni film »Skrivnostno življenje Walterja Mittyja«. Tednik. Filmske novosti št. 45. Predstave ob 16, 18, 15 in 20.30. Predprodaja vstopnic od 9-11 ter od 15. ure dalje. Ob 10 se predvaja ameriški barvni film »Amerikane« v Parizu. Dobiček je namenjen za volilni sklad.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Trinajsto pismo«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO »SLOGA«: Ameriški film »Rdečelaska in kavboj«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri. Ob 10. uri je matineja istih filmov v obeh kinematografih. Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9-11 ter od 14. ure dalje.

KINO »SOČA«: Francoski film »Purmska kartuzija«. Brez tednika. — Predstavi ob 16 in 19. Predprodaja vstopnic od 9-11 ter od 15 dalje. Danes zadnjikrat!

KINO »TRIGLAV«: Ameriški barvni film »Veselo in brez skrbi«. Tednik. Indijski kmet. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in 15. ure dalje. Dopoldne ob 10, uri matineja.

Umri so v Ljubljani

Štiri Marjana osebnih upokoženka. Pogreb bo danes ob 15. uri v Sentvidu nad Ljubljano. Budež Branko, sin fotoreporterja. Pogreb bo danes ob 16. uri na Žalah.

Sindikalna podružnica »Primorje-Export« v Novi Gorici sporoča žalostno vest, da je v starosti 58 let dne 14. novembra 1953 nenadoma umrl naš vestni sodelavec tovariš

ALBIN SLAMIČ

Na zadnji poti ga bomo spremlili dne 15. novembra ob 16 uri v Francetu pri Gorici.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi moža in oseta

FRANCA ZDEŠARJA

nosilca spomenice od 1. 1941 se najpriaznejše zahvaljujem vsem, ki so ga spremljali na njegovem zadnjem potu. Posebno zahvalo izrekam Zvezi borev, invalidom in pa darovalcem vencev. Vsem se enkrat najlepša hvala. Žena in hči Francka

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA. Nedelja, 15. novembra; Lekarna »Studentca«, Gorkega ulica 18. RADIO. 6.00-12.00 Prenos sporeda Rada Ljubljana — 12.00-12.20 Oddaja v madžarščini — 12.20-12.30 Prenos sporeda Rada Ljubljana. KINO. PARTIZAN: Ameriški film »Krvna osveta«. UDARNIK: Ameriška barvna risanka »Dumbo«. POBREZJE: Nemški film »Poročna noč v rajcu«. STUDENCI: Ameriški film »Čez noč rojena«.

SLOVENSKO NAR. GLEDALIŠČE

Nedelja, 15. nov. ob 10: Čajkovski: »Labodje jezero«. Zaključena predstava za J.L.A. — Ob 20: Roland: »Obdelujemo v miru svoje vrtove«. Izven.

VESTI Z JESENIC

Dežurna zdravniška služba od 13. novembra do 20. novembra: Dr. Reisenstein Stanka.

CELJSKE VESTI

Nedeljska zdravniška dežurna služba v Celju, 15. nov.: Dr. Ševšek Maksim, Celje, Ljubljanska 36.

»RAZVOJ DELAVSKEGA UPRAVLJANJA PRI NAS IN REZULTATI«

je naslov predavanja, ki ga prireja Delavska univerza v Ljubljani v ponedeljek 16. novembra ob 18,30 v dvorani Trgovinske zbornice, Beethovnova 10-1. — Predaval bo tov. France Plazar, predsednik RO sindikata kemičnih. — Člani sindikatov, delavskih in upravnih odborov — izobražuje se! Vabljeni

DROBNI OGLASI

DELO DOBI

Kirurgična klinika Medicinske visoke šole v Ljubljani razpisuje 1 mesto medicinske sestre, katere bi prevzela posle glavne sestre kirurški klinike. Prosnje je vložiti v personalnem oddelku Medicinske visoke šole v Ljubljani, Zaloška c. 2, do 20. novembra 1953.

STANOVANJA

PRAZNO ALI OPREMLJENO SOBO išče moški-samski, po možnosti v bližini bolnice, v Mostah ali v centru. Ponudbe pod: »Bober« in točen plačnik. 1855

PRODAM

OTROŠKI VOZIČEK, globok, popolnoma zaprt, z žimnico, dobro ohranjen, prodam. Naslov in oglašnem oddelku. 1425 DIESEL, 7,5-tonski tovorni avtomobil in 4-tonska rabljena priklopa na prodaj. Poizve se pri Mlinemskem podjetju Ljubljana, Parmova 37. Tel. 21-373. 1433

KUPIM

RABLJENO STRUŽNICO in vrtalni stroj za mehansko delavnico kakor tudi mizarско krožno žago, skobelni stroj, mizarско delovno mizo in komplet mizarско orodje kupimo. Ponudbe poslati na Mlinemskemu podjetju Ljubljana, Parmova 37. Telefon 21-373. 1433

RAZNO

GARAZO, posebno ali skupno, za svoj novi potniški avtomobil znamke Standard, potrebuje predstavitelstvo podjetja za mednarodno trgovino. Plača po dogovoru. Cenjene ponudbe na »Interexport« predstavništva za LRS, Ljubljana, Titova 63. Tel. 23-458. 1854 TRGOVSKO PODJETJE »MLEKO«, Ljubljana, prekljuje pooblastilo št. 1387/53 z dne 6. X. 1953, glasnoče se na ime Francot Emil, Ljubljana, ter se smatraju vsa naročila, ki jih imenovani sprejema za Trgovsko podjetje »Mleko«, Ljubljana, za neveljavna. 1438 PREKLIC. Preključen bosedne, katere sem v pianosti izrekel v postilni o uslužbenih MOMO Tržič ter stanovaljski komisiji, ter se jim za hvaljajem, da so odstopili od sodnega postopka. Pohleven Franc, Bistrica. 1456

DELO ISČE

DIPLOMIIRANI PRAVNIK (praksa sodna), želi zaposlitve v Ljubljani. Nastop po dogovoru. Ponudbe na oglašni oddelki pod »Vestens«. 1430

RADIO KOPER

Nedelja, 15. novembra: 8.15 Slov. narodne — 8.30 Za naše kmetovalce — 9.00 Mladinska oddaja: Bumbu — III. nadalj. — 13.45 Glasba po željah 15.00 Pogovor s pionirji — 16.00 Iz zakladnice skladateljev A. Foersterja, J. Aljaža, F. Gerbica, M. Hubada, M. Tomača in F. Marolta. — 16.30 Promenadni koncert revijske in zabavne glasbe — sodeluje B. Adamič — 17.30 Glasba po željah v hrvaščini — 18.15 Jurina in Franina.

Vremenska napoved

hidrometeorološke službe LRS. Napoved za nedeljo 15. novembra: Lepo, suho vreme. Zjutraj in dopoldno po kotlinah megla. V Ljubljanski kotlini se bo zadržala ves dan. Temperatura brez spremembe. Nadajnlj izgledi do torka: Suho jesensko vreme z meglo po kotlinah, predvsem ponoči in v dopoldanskih urah. Temperatura se ne bo bistveno spremenila.

GRADSKO METALSKO PODOUZEČE

»Joža Vlahovič« - Zagreb

Ilica 69, tel. 37-969

PROIZVODNJA VODOVODNIH IN SANITARNIH ARMATUR

OBRAT ZA POLIVINIL: oblaganje kotlov iz železne pločevine, lesa in betona s polivinilom; izdelovanje raznih posod in predmetov iz polivinila ter oblaganje tal in zidov s polivinilom

Zatemnitev v GRETLEYJU

J. B. PRIESTLEY 61 Roman o nacističnem vohunstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

»Rekel sem, da je to zame zelo važno. Casa ne smeva izgubljati. Ti ljudje, ki so naju zaklenili, lahko vsak čas pridejo. Povejte mi, kdo ve ali slutiti, da ste govorili neresnico?«

List izdaja časopisno založniško podjetje »Borba« v Beogradu Kardeljeva ul. 51 telefon 24-001 — Uredništvo Ljubljana Kopitarjeva ul. 8-III tel 23-261 do 23-264 — Odgovorni urednik »Ljudske pravice« Ivan Šinkovec — Uprava Ljubljana Kopitarjeva ul. 6-11C tel 23-261 do 23-64 — Telefon za naročnine in oglašne 21-030 — Mesečna naročnina za našo državo 250 din za tujino 500 din — Čekovni račun pri NB 6011-T-19, poštni predal 42 — Tiskarske »Ljudske pravice« — Poštnina plačana v gotovini

zunaj tega lokala, kar pa se mi ne zdi verjetno. Vsekakor pa je, kot rečeno, strašen snob. Toda, koliko je ura?«

»Morda se ji je zdela ta priložnost ugodna, da naju kompromitira, da bi naju imela v rokah in da bi lahko to izkoristila, kadar ji bo potrebno. Kakor vidite, je metoda ista.«

Ljudska **BORBA** vam prinaša v slikah: **PRAVICA**

PRED VOLITVAMI

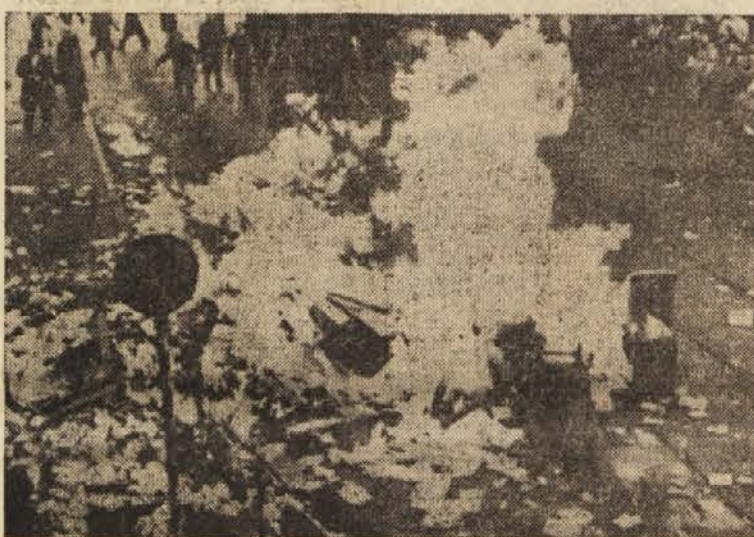
Edvard Kardelj je te dni z Miho Marinkom obiskal tudi oficirje ljubljanske garnizije (zgoraj). — Mico Standrovo, partizansko borko in politično delavko, poznamo v glavnem iz njenega političnega delovanja. Naš fotoreporter pa jo je srečal na vrtu v krogu njenih treh malčkov, Verice, Duške in Miška, ko so nabirali šopek za svojega očka.

Državni sekretar Koča Popović na zapadni železniški postaji na Dunaju v spremstvu avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja.

Fašistični izgredi v Trstu

Sežiganje, eksplozije atentatorskih bomb, pretepi, ranjenci, mrtvi — to so rezultati fašističnega divjanja v Trstu. Organizatorji tega srednjeveškega nasilja pa mirno sede v Rimu in dalje spletkarijo.

IZ SVETA

Te dni je umrl kralj Saudske Arabije Ibn Saud. Vzroka smrti niso sporočili. Na prestolu ga bo nasledil njegov sin, ki bo nosil ime Saud Ibn Abdul Aziz, kralj Saudske Arabije. Na sliki: kralj Ibn Saud. Posnetek je napravljen nekaj tednov pred smrtjo, ko je kralj bolehal na težki angini pectoris.

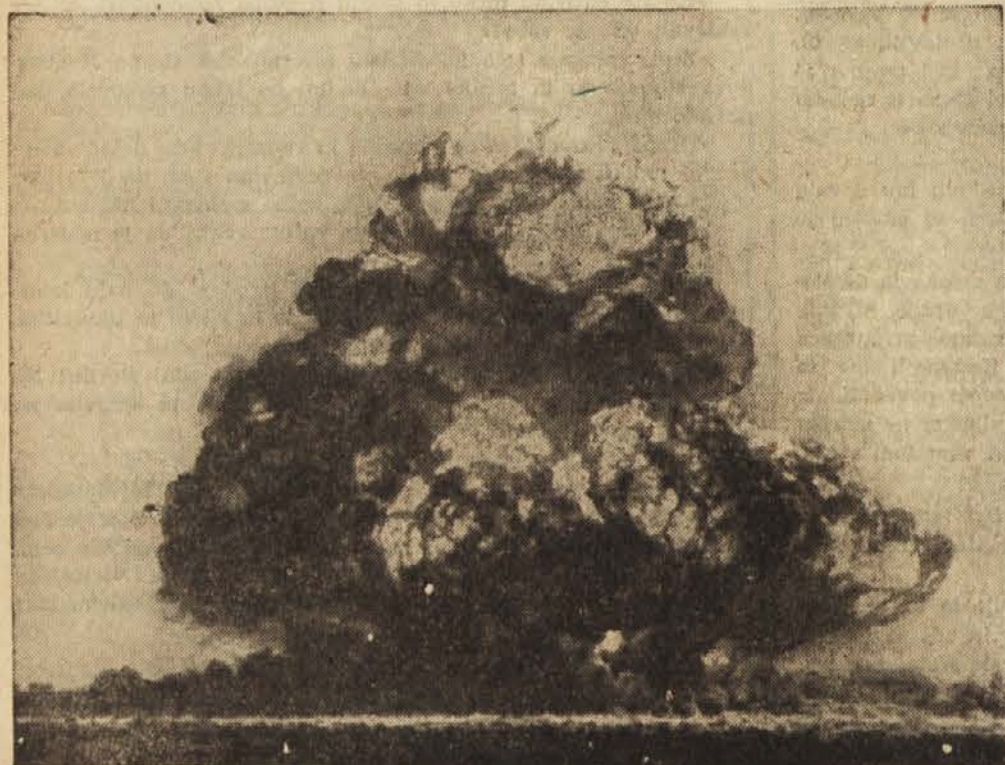

Volitve v Sudanu

Eksplodizija atomske bombe

Angleška atomska bomba, ki je eksplodirala v Avstraliji.

Zanimivosti

Delegati Političnega komiteja Arabske lige so obiskali obmejne vasi v Jordanu, kjer so bili nedavno obmejni incidenti.

V Salzburgu so se nasprotne stranke takole spoprijele v predvolilnem boju (Volksopposition so avstrijski informburojevci)

ŠPORTNI DOGODKI

Na delovnem posvetu Zveze »Partizan« Slovenije so člani partizanskih društev prikazali vaje za republiški zlet 1954. Na slikah: članici društva Gaberje pri Celju izvajata prosto vajo; skok Ljubljancana Pöschla s krogov.

Baragova je bila na mednarodni košarkarski tekmi Francija : Jugoslavija v Parizu najzaslužnejša za zmago. S temperamentno in prodorno igro je pogostokrat presenetila nasprotnice. Zato je osvojila simpatije gledalcev, katere je »hitra Jugoslovanka« zelo navdušila.

